Ա․ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 211 · ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1884 · (Ն. Տ.) 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ · 7 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1301

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ․ երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է․ աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»
ԹՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ․ Ղալաթիա, Նորատունկեան խան․
իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէիւ՝
درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده {ارەولك}
غزته‌سی اداره‌سنه

40 ՓԱՐԱ

# ԱՐԵՒԵԼՔ

## ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Կ․ Պոլսոյ | համար | Տարեկան | դահեկան | արծաթ | 200 |
| » | » | Վեցամսեայ | » | » | 100 |
| » | » | Եռամսեայ | » | » | 50 |
| » | » | Հատով | » | » | 1 |
| Գաւառաց | համար | Տարեկան | » | » | 240 |
| » | » | Վեցամսեայ | » | » | 120 |
| » | » | Եռամսեայ | » | » | 60 |
| Օտար | երկիրներ | Տարեկան | Ֆրանք | | 56 |
| » | » | Վեցամսեայ | » | | 28 |

Դուրս ղրկուած լրագրաց ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՈՒՐԲԱԹ 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

## ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

### ԵՐԵԿԻ ԹՂԹԱԲԵՐԸՆ ՔԱՂՈՒԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԵԳԻՊՏՈՍ․ Եգիպտական պարտուց գլխաւճարին դադարումն երեկի սուրհանդակին բերած կարեւորագոյն լուրն է։ Այս լուր ո՛չ միայն ելմտական, այլ և քաղաքական և իրաւաբանական կարեւորութիւն ունի։ Դադարեալ գլխաւճարը սահմանուած էր 14 տէրութեանց միահամուռ որոշմամբ, և համազգային օրէնքի մը մասը կը կազմէր։ Եգիպտոսի կառավարութիւնն ինքնին կ'եղծէ այս օրէնք։ Անգլիա և Իտալիա կըհաւանին, բայց միւս մեծ Տէրութիւնք կը բողոքեն թէ՛ անհատապէս և թէ հաւաքապէս։ Եգիպտոսի մէջ կար մեր վեց Անուղղակի Տրոց Վարչութեան նման եւրոպական խառն Վարչութիւն մը, «Ընդհ. Պարտուց Սնտուկ» անուամբ։ Նուպար փաշա գրով բացատրած է այս Վարչութեան թէ, խտիվական կառավարութեան գանձուն մէջ 352,000 ոսկի միայն կայ 550,000 ոսկւոյ անհրաժեշտ ծախուց փոխարէն, որով 198,000 ոսկւոյ բաց մը կ'երեւի։ Հոկտ․ ամսոյ մէջ կառավարութեան հասոյթք կը հաշուին 220,000 ոսկի ընդդէմ 253 հազար ոսկւոյ ծախուց, ուստի գուշակելի է 33,000 ոսկւոյ նոր բաց մը։ Բոլոր բացն այս տարի 231,000 ոսկւոյ կը հասնի։ Նախարարութիւնը չի կըրնար գտնել նոր հասոյթներ։ Պիտի պարտաւորի դադրեցնել պաշտօնէից թոշակներն և կառավարութեան ընթացիկ ծախքերը։ Նախարարութիւնը չի կրնար դիմել այսպիսի ծայրայեղ միջոցի մը, ո՛չ ալ դադրեցնել Բ. Դրան հաշուոյն վճարուած տարեկան հարկն․ ուստի կ'ընդունի այն միջոց զոր արդէն անգլիացի և ֆրանսացի ելմտական քննիչք յանձնարարած էին 1882ին, և որ վերջին Դեսպանախորհրդոյ մէջ բացարձակապէս չմերժուեցաւ, այն է՝ պարտուց գլխաւճարին դադարումը։

Թէեւ Նուպար փաշան է որ կը փաստաբանէ զայս անօրինութիւն ի դիմաց իւր կառավարութեան, յայտնուած է թէ Լորտ Նորթպրուք, Եգիպտոսի ելմտական վիճակը քննելով, ուրիշ միջոց չէ գտեր երկիրը մօտալուտ սնանկութենէ մը ազատելու, և որովհետեւ չէր ստուգուած այն լուր թէ Անգլիա մեծ գումար մը փոխ պիտի տար Եգիպտոսի, Լորտ Նորթպրուք արդար գտեր է որ Եգիպտոսի արժեթղթք քիչ մը ժամանակ զրկուին իրենց փոխատուութեանց մայր-գումարն ստանալէ և շատանան լոկ տոկոսով։ Հետեւապէս, գաւառաց կառավարիչներուն, Մաքսատանց վերատեսչին և եգիպտական երկաթուղեաց եւրոպական վարչութեան իմաց տըրուած է որ Պարտուց Սնտուկին յատկացեալ հասոյթներն առ այժմ ուղղակի ելմտական նախարարութեան ղրկեն։ Գլխաւճարին դադարումն առժամանակեայ է․ բայց որովհետեւ յոյս չկայ թէ Եգիպտոսի բացառիկ վիճակն ի մօտոյ վերջ պիտի գտնէ, կարի հաւանական է որ բաւական երկար տեւէ այս դադարումս։

Եգիպտական նախարարութեան գիրըն ստանալով, «Ընդհանուր Պարտուց Սնտուկին» եւրոպական Վարչութեան անդամք բողոք բարձին պաշտօնապէս։ Այս բողոքագրոյ յաջորդեց Ֆրանսայի, Աւստրիոյ և Գերմանիոյ գործակատարաց հաւաքական մէկ բողոքն, որով խնդիրը մտած է քաղաքական առկախ խնդրոց կարգին մէջ։

Շնորհիւ այս յանկարծական տընօրինութեան, որ սակայն անակնկալ չէր, Խտիվական կառավարութիւնը կարող պիտի լինի դրամ գտնել իւր ընթացիկ ծախուց համար, մանաւանդ թէ նորանոր ծախուց պէտք կը ցուցնէր Սուտանի խնդրոյն ստացած նորագոյն վիճակը։

* * *

ԿՈՐՏՈՆ ԱԶԱՏԱԾ․ Վերջապէս, այս քաջ մարդ ազատած կը թուի Սուտանի հրոսախմբերէն։ Միակ մարդ մը, Սուտանի մէջտեղը, կարող եղած է պաշտպանել դժուար դիրք մը, և ամիսներէ հետէ մանաւանդ թշնամւոյ մը յաղթական ընթացից դէմ դնելէ յետոյ, ազատել իւր անձն, իւրիններն և Խարդում քաղաքն յորում փակուած և պաշարուած էր։

Նորան զօրավարը, ձեռամբ Բիշընըր հազարապետին, (երբեմն անգլիական հիւպատոս Կեսարիոյ կողմերը,) որ այժմ կը գտնուի Տոնկոլայի մէջ, հեռագրեր ղրկած է Խտիվին, Նուպար փաշային, անգլիական գործակալին ի Գահիրէ և Լորտ Ուոլսլիի։ Ինչպէս Կորտոն զօրավարի ամեն գրութիւնք և արարք, այս հեռագրաց պարունակութիւնն ալ հետաքրքրաշարժ լինել կը թուի, և որովհետեւ Սուտանի անցելոյն և ապագային վրայ ծանրակշիռ գիտողութիւններ կը պարունակեն, առ այժմ նոյնութեամբ հրատարակել պատշաճ չհամարուիր, կ'ըսէ Թայմզի թղթակիցն ի Գահիրէ։ Բայց միայն մէկ Կորտոն փաշա կ'ըսէ եղեր․

«Կը սպասեմ անգլիական զօրաց գալստեան, եգիպտական գիրքերը պարպելու և զօրքերն ետ ղրկելու համար։ Ղրկեցէք ինձ Զէպէհր փաշան, (նա որ երբեմն գերեաց մեծ վաճառականն էր ի Սուտան,) և սահմանեցէք նմա 8,000 անգլիական ոսկւոյ տարեկան թոշակ։ ԶՍուտան պիտի յանձնեմ վէճ։ Սուլթանին երբ տաս դան 200,000 օսմանեան զօրքեր։ Եթէ ապստամբք սպանեն եգիպտացի զօրքերը, դուք պատասխանատու պիտի լինիք թափուած արեան համար։ Կը պահանջեմ 300,000 ոսկի զօրացս թոշակին համար․ օրական ծախքս է 1,500 ոսկի։ Քիչ օրէն պիտի առնում զՊերպեր, ուր ղրկեցի զինուորական օգնականս՝ Ստուարդ գնդապետն, (անգլիական դեր-հիւպատոս և Թայմզի թղթակից) Պ. Բոուըր, և Ֆրանսայի հիւպատոսը, բազմաթիւ զօրքերով ու Պաշը Պոզուգներով, որք երկու շաբաթ հոն մնալէ յետոյ, պիտի այրեն քաղաքն եւ վերադառնան ի Խարդում։ Ստուարդ գնդապետը նախ Տոնկոլա պիտի երթայ եւ սոյն հասարակածի Սուտանեան գաւառներն՝ եգիպտական պահապան զօրքերն ետ բերելու։ Չեմ հաւատար այն լրոյ թէ Մէհտին մեր վրայ կուգայ․ կը յուսամ, ընդհակառակն, թէ Սուտանցիներն իսկ պիտի սպաննեն զնա։ Թուրք զօրքերն, եթէ գան, Տոնկոլայի եւ Քասալայի ճամբով պէտք է գան, եւ իրենց հետ բերեն 300,000 ոսկի։» Հեռագրոյն թուականն է 26 օգոս․։

Ինչպէս կ'երեւի, Կորտոն փաշա մեծ հաւատ ունի ոսկւոյ զօրութեան վրայ, և եթէ շատ բան մութ և անստոյգ կը թողու իւր հեռագրոյ մէջ, պէտք եղած ոսկւոյ գումարներն ամենայն ճըշդութեամբ որոշել չի մոռնար։ Զափազանցութիւն չլինիր ըսել թէ իւր մինչեւ ցարդ ձեռք բերած յաջողութիւններն գուցէ նոյնչափ կը պարտի իւր քաջութեան և զինուորական հանճարոյն, որչափ և [illegible] ազդեցութեան, որ մասնաւորապէս զգալի լինել կը թուի Սուտանի ցեղապետներուն վրայ։

Դարձեալ Թայմզի թղթակցին տեղեկութեան նայելով, Կորտոն փաշա իւր մէկ հեռագրով ալ անգլ. կառավարութիւնը կը յանդիմանէ զինք միայն 7 մարդով Խարդում ղրկելուն և ամեն աջակցութիւն զլանալուն համար։ Դէպ ի Խարդում արշաւանք մը անհրաժեշտ կը համարի։ Պ. Կլատստոնի նախարարութիւնն ալ վերջապէս համոզուած է ասոր, և արշաւանքի պատրաստութիւնք ամենայն փութով առաջ կը տարուին։

Կորտոն փաշա կը յայտարարէ վերջապէս թէ Սուտանի ապստամբութիւնն յոռի վարչութենէ ծագում առած է, և թէ բարւոք վարչութեամբ կարելի է վերահաստատել անդ խաղաղութիւն և հանդարտութիւն։

Տոնկոլայի կառավարչին մէկ հեռագրոյն նայելով, օգոս․ 30ին տարեր է Կորտոն փաշա իւր վճռական յաղթութիւն Մէհտիի մարդոց վրայ, յաղթութիւն որոյ շնորհիւ վերցեր է Խարդումի պաշարումը։

* * *

ԱՐԵՒԵԼՔ ԵՒ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ․ Սեպտ․ 20ին Աւստրիոյ Կայսրը նախագահեց Արլպերկի Ալպեան նոր երկաթուղւոյն բացման հանդիսին։ Այս մեծ գործոյ ի գլուխ հանումը մեծամեծ և օգտաշատ արդիւնքներ պիտի ունենայ աւստրական Կայսրութեան նիւթական բարգաւաճման տեսակէտով։ Բացմամբ Արլպերկի երկաթուղւոյն, Աւստրիա երկաթուղւոյ միջոցաւ ուղղակի յարաբերութեան մէջ կը մտնէ Արեւմտից հետ։ (Աւստրիայէն Արեւմտեան Եւրոպա երթալու համար ցարդ պէտք կը լինէր անցնիլ Գերմանիայէն. մինչ Արլպերկի երկաթուղին, որ Ալպեան լերանց Զուիցերական կողմին վրայ կը բացուի, ուղղակի ճամբայ մը կուտայ Աւստրիոյ դէպ յԱրեւմուտս։) Ինչ որ ալ ըսեն աշխարհավարք ոմանք, ազգի մը քաղաքական ազդեցութիւնը, մեր դըրական դարու մէջ, համեմատական է իւր առեւտրական յարաբերութեանց աճման ու զարգացման։ Աւստրիա մինչեւ ցայսօր Գերմանիոյ և Իտալիոյ հարկատուն էր՝ իւր երկրի հարստութիւններն և իւր ճարտարութեան արտադրութիւններն Եւրոպիոյ արեւմտեան կողմ [illegible] համար։ Այժմ, Տիրոլի երկրին մէջ Ալպեան լերանց թանձրութիւնք ճեղքելով, և այսպէս Դանուբ գետոյ հովիտն ուղղակի կապելով Դանուբի հովտին հետ, իւր վաճառականութիւնը կ'ազատէ երկար և ոլորապտոյտ ճամբաներէ, դիւրին և աժան միջոց մը կը հայթայթէ փոխադրութեանց, և մինչեւ անգամ Անգլիայէն կամ Ֆրանսայէն ի Կ. Պոլիս գալու համար ամենէն ուղիղ ճամբան կը հաստատէ։

Օգոստոսի վերջին շաբաթէն ի վեր է որ Սերպիոյ երկաթուղիք, որք Նիշէ կը սկսին, Պելկրատէ կ'անցնին և աւստրական սահմանագլխոյ վրայ կը միանան եւրոպական մեծ գծին, արդէն բանիլ սկսած են։ Եթէ անցեալ տարի Թուրքիոյ, Պուլկարիոյ, Աւստրիոյ և Սերպիոյ միջեւ կնքուած դաշնագիրն անթերի գործադրուի, թուականէս ճիշդ երկու տարի յետոյ Վիէննա կեդրոն պիտի լինի երկաթեայ ուղղակի ճամբու մը, որոյ մէկ ծայրը պիտի լինի Սելանիկ, միւս ծայրը Ֆրանսայի Հավր քաղաքը, Մանշի ծովուն վրայ, Անգլիոյ դիմաց։ Արեւելք պիտի միանայ Արեւելից հետ։ Շուտով պիտի զարգանան այս մեծ ուղւոյ երկու կողմերը գտնուող երկիրք։ Կ. Պոլիս և եւրոպական Թուրքիա կերպարանափոխ պիտի լինին։ Աւստրիա եւս յոյժ պիտի օգտի․ և եթէ Սքերնեւիցէի տեսակցութիւնը Ֆրանձ Եօզէֆ Կայսեր Նախարարաց ներշնչած է յոյսեր որք գուցէ օր մը շոգւոյ պէս պիտի անհետանան, Արլպերկի երկաթուղւոյն բացումը նըւազ խարուսիկ առաւելութիւններ պիտի ընձեռէ Աւստրիոյ։

* * *

ԵՐԵՔ ԿԱՅՍԵՐՔ․ Վիէննա, 20 սեպտ․ առ Թ—ն. Զրոյց կայ թէ Ջարն ի մօտոյ Վիէննա պիտի գայ փոխարինելու այն այցելութիւն զոր Ֆրանձ Եօզէֆ Կայսրն իրեն տուած է ի Սքերնեւիձէ։

—Սքերնիեւիձէէ կը գրեն Պերլինի Թակպլատ լրագրոյն․

«Բացորոշապէս կը հաւատեն աստ թէ երեք Նախարարապետք վերջնական կարգադրութիւններ չեն կնքած, այլ մտերմական խորհրդակցութիւններ միայն ունեցած են, նման Երից Կայսերաց խորհրդակցութեանց, և զբաղած են ամեն բանէ առաջ Ընկերային խնդրով, (Ընկերվարութեան և Անիշխանութեան դէմ ձեռք առնուելիք միջոցներուն վրայ,) նաեւ՝ երկրորդաբար՝ Արեւելեան խնդրով և Եգիպտական խնդրով։ Երից Կայսերաց տեսակցութիւնը պէտք է համարուի հրապարակային ցոյց մը, որով հաստատել [illegible] քաղաքական աշխարհի թէ [illegible] է նորէն։ Բաց աստի, Նախարարապետք չէին կրնար ժամանակ ունենալ վերջնական կարգադրութիւններ կնքելու․ զի միայն մէկ անգամ երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցան, որ երէկ (սեպտ․ 16ին) տեղի ունեցաւ, մինչ Կայսրերն որսորդութեամբ կը զբաղէին, և տեւեց իբր 1½ ժամ։»

* * *

ՉԻՆԱՍՏԱՆ․ Այն լուր թէ չինական կառավարութիւնը Գերմանիոյ վաճառեր է իւր հաշուոյն ի Քիէլ շինուած երեք մարտանաւերը, կը հերքուի։ Ընդհակառակն, Չինաստան Քիէլցի նաւաշինարաններու տան մը հետ պայմանագիր կնքեր է քանի մը նոր մարտանաւաց շինութեան համար, որք Չինաստան պիտի տարուին եղեր իբրեւ անհատական ստացուածք։ Կը յուսացուի թէ այս կերպիւ միջոց մը պիտի գտնուի Ֆրանսացւոց կողմէ գրաւել չտալու Չինաստանի համար շինուած մարտանաւերն, որք այժմ կը սպասեն գերմանական նաւահանգիստներու մէջ. զի կը վախցուի թէ, Չինաստան չհասած, Ֆրանսացւոց ձեռքը կրնան իյնալ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ․ Բեդրոպուրկէ Լոնտոնի լրագըրաց ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Սեւաստոփոլի նաւարանք կ'ընդարձակուին, որուն համար գիշեր և ցորեկ կ'աշխատուի, և ռուս կառավարութիւնն հրաման տուած է քանի մը զրահաւորաց և բազմաթիւ ծովատորպիլի շոգենաւուց անյապաղ շինութեան, և փոխադրման ի Սեւ ծով։

ԱԼՊԱՆԻԱ․ Վիէննա, 19 սեպտ․ Շքոտրայէ լուր կը տրուի թէ Քաստրատի, Հոդդի, Թուզիի և Բալոզի ալպանիական ցեղերուն մէջ բնակեալ Օսմ․ պահապան զօրքերը փոփոխել հարկաւոր դատուած է։ Կ. Պոլսէ ղրկուած են 200 զինուորք, 6 Քրուպի թնդանօթք և ռազմամթերք։ Անգլիացի հեղինակուհի մը, Օր․ Ուէպսդըր, ժամանակէ մը հետէ կը գտնուի Շքոտրա։ Երկիրը կը քննէ, Ալպանիոյ վրայ գիրք մը գրելու դիտաւորութեամբ։

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ԿԱՆԱՆՑ․ Ի Ֆրանսա, Բա-տը-Քալէի մօտ, Նիէյլ-լէ-Պլէքէն գիւղին մէջ այս օրերս գիւղային խորհրդոյ ընտրութիւնք կատարեցան երկիցս, և բաւական քուէ ստացան «հանրապետական տիկնայք ոմանք», յորմէ կ'երեւի թէ Ֆրանսայի հեռաւոր մէկ գիւղին մէջ իսկ կանանց ընտրական իրաւանց դատը ջատագովներ սկսած է ունենալ։

ՀՆԴԱՍՏԱՆ․ Հնդկաստանի անգլիական նախարարը բժշկական յանձնախումբ մը կարգեց Լոնտոնէ Հնդկաստան երթալու, և քննելու հնդախտին (Քոլերային) բնութիւնը, ծագումն և ծաւալման եղանակը։

ԻՌԼԱՆՏԱՑԻ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆՔ․ Իռլանտացի «Անպարտելիք» կը պատրաստուին, կ'ըսէ Ստանտըրտ, նոր դաւեր ի գործ դնել Լոնտոնի մէջ, և կը սպասեն ցուրտ եղանակին ուր թանձր մառախուղ գրեթէ մշտապէս կը պատէ զլոնտոն։ Արքայական դերդաստանէն և աշխարհակալաց դասէն քանի մը նշանաւոր անձեր սպաննել կ'ուզեն [illegible] ծառայած էր, Լոնտոնի մէջ իսկ այս պահուս պայթուցիկ ռումբեր կը պատրաստէ իռլանտացի Յեղափոխականաց համար։ Նաեւ օդը պիտի հանուին եղեր Լոնտոնի քանի մը մեծ շէնքեր, ընդ որս ոստիկանութեան պաշտօնարանք։ Օ' Տոնովան Ռոսա, Ամերիկաբնակ կատաղի Իռլանտացին, մեծ վարձատրութիւն մը խոստացեր է այնմ որ օդն հանէ Բրիտանական Խորհրդարանն իսկ։ Տըպլինի և Մանչէսթրի մէջ ալ սոյն օրինակ դաւեր կը պատրաստուին եղեր։

ԴԻԱԿԻԶՈՒԹԻՒՆ Յ'ԻՏԱԼԻԱ․ Անցեալ շաբթու մէջ ի Միլան տեղի ունեցաւ եկե-

---

## ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

)( 39 )(

ՖՈՐԹՈՒՆԷ ՏԻՒ ԲՈՒԱԿՈԲԷ

## ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔԻ ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

### ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔ ԻՆՔԶԻՆՔ ԿԸ ԾԱԾԿԷ

Է․

— Շնորհակալ եմ, տիկին, ըսաւ այցելուն քաղաքավարութեամբ․ դուք ձեր մասը բուն ճշմարտութեան վրայ դըրիք, և կը յուսամ որ այդ կը բաւէ պարոնին։ Պիտի հասկնայ որ եթէ թղթապանակն իրեն չեմ յանձներ, պատճառն այս է որ ես յանցաւոր կը լինիմ եթէ Թաղիս ոստիկանապետին չյանձնեմ այս թղթապանակն, որոյ մէջ սպանեալ կնոջ պատկերը կայ։ Խորհեցէք անգամ մը․ ոստիկանութիւնն ութ օրէ ի վեր կ'որոնէ և բան մը չը գտներ․․․ այս պիտի օգնէ թերեւս․․․։ Ես ամեն առաւօտ սու մը կուտամ, լրագիր մը կը գնեմ իմ կարողութեանս համեմատ․․․։ Դեռ այսօր կարդացի անոր մէջ թէ ամեն բարի քաղաքացւոյ պարտքն էր լուսաւորել դատական իշխանութիւնն․․․ և ես ալ, պարծանք չլինի, բարի քաղաքացի մը կը ճանչնեմ զիս․․․։

— Ուրեմն, հարցուց Պ. Տը Ժանթիյեի, մտադիր էք երթալ․․․

— Ոստիկանապետին, այո՛, և անյապաղ։ Մինչեւ իսկ հոնկէ պարտէի սկսիլ եթէ հոս գալէս առաջ լուսանկարը տեսած լինէի․ բայց ես պանքնոտներուն և ձեր անունը կրող թղթին միայն ուշադրութիւն ըրած էի նախ։

Օ՛, մի՛ վախնաք, աւելցուց մարդը Թէրէզի նշանածին նայելով անքըթիթ, թղթապանակն և պանքնոտները ձեզ կը տրուին։

Եւ աւելի շուտով ստանալու համար լաւ կ'ընէք հետս գալ։

Այս առաջարկին վրայ, զոր դունէն դուրս ընել ուզած այցելուն սիրալիր դէմքով մը կ'ընէր, Պ. Տը Ժանթիյեի չկրցաւ ջղային ցնցում մը ծածկել։

— Ի՞նչ պէտք, պատասխանեց խըստիւ, ես բան մը չեմ ուզեր ոստիկանապետէն։ Միւս կողմէ, այդ դրամը ձերն է, որովհետեւ դուք գտած էք, ուստի ձեզ կուտամ։

— Օ՛, ոչ, իմս չէ, գոչեց անծանօթն ուրախ դէմքով։ Ես չեմ թքներ դրամներուն վրայ երբոր ես շահած լինիմ․ բայց այս քուրջերն իմս չեն, և դուք չարաչար կը սխալիք կառավարութեան պարգեւելով զանոնք։

Դուք շատ հարուստ պարտիք լինիլ որ այդ գումարը բանի տեղ չէք դներ․․․ բայց փոյթ չէ․․․ կը յուսամ որ պիտի հաճիք հետս գալ ոստիկանապետին պաշտօնատունը։

— Կը կրկնեմ ձեզ թէ պէտք չկայ։

— Ձեր գաղափա՞րն է այդ։ Արդարեւ, ինչպէս որ կ'ուզէք․ Բայց վերջապէս ամեն ժամանակ կրնաք պահանջել ձեր պանքնոտներն, և կը կարծեմ որ յետոյ չէք սպասեր։

Ուրեմն ես միայնակ երթամ խօսիմ Թաղիս ոստիկանապետին հետ, ըսաւ մարդն հրաժեշտի ողջոյն տալու պատրաստուելով։

Տիկին Լըքօնթ սփոփանաց հառաչ մ'արձակեց։

Բարի կինը կը փափաքէր այս տեսարանին շուտով վերջանալը տեսնել, որ վերջին աստիճան կը վրդովէր զինք։

Լուի կը ջանար ինքզինք անխռով ցուցնել, և չէր յաջողէր։

Թէրէզ անոր կը նայէր այնպիսի աչերով, որոց մէջ սրտատանջութիւն կը կարդացուէր, և ուրիշ աւելի խորին և աւելի դժնդակ զգացում մը։

—Ա՛, չար սատանա՛յ, գոչեց յանկարծ այցելուն, կը խորհիմ որ այսչափով չկրնար վերջանալ այս գործ։

—Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք, հարցուց խոլոյն Պ. Տը Ժանթիյեի։

— Ըսել կ'ուզեմ թէ ոստիկանապետը շատ մը տեղեկութիւններ պիտի ուզէ ինձմէ ձեր վրայ։ Բարի մարդ մ'է․․․ կը ճանչեմ․ տասն տարի կայ որ անոր թաղին մէջ կը բնակիմ․․․ բայց իւր պաշտօնն է հետաքրքիր լինիլ․․․ ասկէց զատ, այս Մաշաի աղջկան գործէն ի վեր բովանդակ ոստիկանութիւնն յուզման մէջ է․․․ և բնական է․․․ ուստի տարակոյս չկայ որ եթէ ոստիկանապետն իմանայ թէ սպանեալ կնոջ պատկերը կար ձեր քով, պիտի ուզէ հարցաքննել ձեզ իմանալու համար թէ նա՞ տուած է ձեզ։

Յետոյ նշմարելով որ երիտասարդին գոյնը կը նետէր,

— Սակայն, յարեց, յայտնի է թէ դուք լուսանկարչէ մը գնած էք․․․ շատ պարզ է այս, ճշմարիտ չէ՞․ բայց ի՞նչ պիտի ընէք, ոստիկանապետներուն ամենն ալ այսպէս են․․․ և մերինը թէեւ բարի մարդ է, գրաւ կը դնեմ որ ձեզ պիտի կոչէ, և այս իրիկուն։

Երիտասարդն յայտնապէս ցնցուեցաւ։

— Եւ գիտէք թէ մեծ տուներու նշանազգեստով սպասաւոր մը չպիտի լինի ձեզ առնող տանողը։

— Ոստիկանութեան զինուորնե՞ր պիտի գան տունս, գոչեց այրին սարսափահար։

— Ո՛չ, բայց գրեթէ նոյնն ըսել է։ Երկու գործակալ պիտի ղրկէ․․․ քաղաքացիի կերպարանքով․ բայց տեսնողը կը ճանչէ զանոնք իրենց ձեւերէն, և տուն մը մտած ժամանակնին, մէջիններնը շուտով կը հասկնան անոնց ո՛վ լինիլն և բնականաբար դող կ'ելնեն․․․ մանաւանդ որ այդ մարդիկ շատ անգամ փափուկ զգուշաւորութեամբ չեն վարուիր ամենուն հետ։

Ո՛չ, պատւոյս վրայ կ'երդնում, որ եթէ ես լինէի պարոնին տեղ, անոնց գալուն չէի սպասեր, և ես կ'ելնէի համարձակ ոստիկանատունը կ'երթայի։ Մէկ ժամու գործ է ասկէց հոն երթալը․․․ քանի վայրկենի մէջ կը լմննայ խօսակցութիւնն, և կրնաք երկու ժամէն վերադառնալ և այս տիկիններուն սիրտն անդորրել, ձեր պանքնոտներն ալ հետերնիդ բերելով։ Միայն լուսանկարը կը պահեն։

Պ. Տը Ժանթիյեի լուռ կը կենար, բայց սիրտը տակնուվրայ ընող զգացումները դէմքին վրայ կը ցոլային։

— Կը կարծեմ թէ, սիրելի՛ Լուիս, այս պարոնն իրաւունք ունի, ըսաւ Տիկին Լըքօնթ։ Լաւագոյն է շուտով լմընցընել այս անհաճոյ գործ։ Աղջիկս և ես հանգիստ չպիտի լինինք մինչեւ որ չիմացնես մեզ թէ վերջացած է։

Գնացէք ուրեմն։ Մենք կ'սպասենք ձեզ, և կը յուսամ որ երկար չենք սպասեր, վասն զի պիտի հրամցնեմ որ մեր ախոռին երկու լաւագոյն ձիերը լծեն մեր փոքր կառքին։

— Պէտք չկայ ատոր, տիկին, ըսաւ մարդն։ Ես կառք մը բռնած եմ ժամով, և բարեբաղդաբար այնպիսի կառք մը հանդիպեցաւ ինձ, որ սատանայի պէս կ'երթայ։ Ներեցէք ինձ յայտնել ձեզ, տիկին, թէ ժամանակ կը կորսնցնենք հոս մինչեւ որ ձեր կառքը լծուի․․․ ասկէց զատ պէտք չէ որ տան կառք մը տեսնուի ոստիկանատան դուռը։ Գործակալները խօսեցնել կուտան ձեր կառավարն, և բերնէն բան կը քաշեն։

Այս խորհրդածութիւն լաւ թուեցաւ Տիկին Լըքօնթի, և չանդեց։

Լուի Տը Ժանթիյեի Թէրէզի կը նայէր, և այնպէս թուեցաւ իրեն անոր դէմքէն թէ մօրը կարծիքէն էր։

Միւս կողմէ, քիչ մը մտածելով՝ գրեթէ հանդարտած կ'երեւէր։

— Լաւ, ձեր հետ կուգամ, պարո՛ն, ըսաւ պարզապէս։

Եւ սեղմելով իւր ապագայ զոքանչին ձեռքը՝ զոր իրեն կ'երկնցնէր, յառաջացաւ որպէս զի հրաժեշտ առնու իւր նշանածէն, որ իրմէ շատ աւելի յուզեալ էր։

— Պիտի ներէ՞ք ինձ, մրմնջեց այնչափ ցած ձայնիւ որ նա միայն կրցաւ լսել, պիտի ներէ՞ք ինձ որ վիշտ պատճառեցի ձեզ։

— Այո՛, պատասխանեց Թէրէզ նոյնպէս ցած ձայնիւ, վասն զի կը յուսամ որ պիտի կրնաք արդարացնել զձեզ։

— Կը կասկածի՞ք։ Կը կարծէք ուրեմն թէ ե՞ս սպաննած եմ այն կին։

— Այն ոճրին համար չէ որ կ'ամբաստանեմ ձեզ, ընդմիջեց աղջիկը ժպտելով իւր արտասուաց մէջէն։ Երբոր վերադառնաք, իմ առջեւս պիտի արդարացնէք զձեզ․․․ մոռցած լինելնուդ համար թէ ես իմ պատկերս խոստացած էի ձեզ․․․ և ուրիշի մը պատկերը ձեր վրայ կրելնուդ համար։

— Կ'երդնում ձեզ թէ շատ դիւրին է, ըսաւ սիրահարը ջերմութեամբ։

Եւ ողջունելով զՏիկին Լըքօնթ, դուռը ցուցուց մարդուն, որ քաղաքավարութեամբ մէկ կողմ քաշուած էր նշանածներուն ողջոյններուն ժամանակ, և չուզեց առաջ դուրս ելնել։

Սպասաւորին քունը տարեր էր նախասենեակին մէջ, վասն զի անծանօթին այցելութիւնն երկար տեւեր էր, և ընդոստմամբ արթնցաւ երբոր Պ. Տը Ժանթիյեի ձայնը լսեց։

Վազեց փութանակի վերարկուն ու կրկնոցը տալու․ բայց մեծ եղաւ զարմանքն երբ տեսաւ որ իւր ապագայ տէրը կ'երթար այնպիսի մարդու մը հետ, որ ընկերային մարդու մը դէմք չունէր բնաւ։

Մերունի ծառայն, լաւ կրթուած լինելով, չէր համարձակեր դիտողութիւն ընել․ միայն, երբոր վանդակադուռը բանալով կառք մը տեսաւ դետափին վրայ, սա խօսքն համարձակեցաւ ըսել ազդարարութեան ձեւով․

— Լաւ կ'ընէք, կարծեմ, տէ՛ր իմ, եթէ Բուէն-տիւ-Ժուրի կողմէն երթաք։ Ձմեռն ամայի է ծառաստանն։

Երիտասարդը պատասխան չտուաւ և արագապէս դէպ ի կառքը դիմեց, անծանօթն ալ ետեւէն, որ մինչ անոր ետեւէն կ'երթար փոխանակ առջեւէն երթալու։

(Շարունակելի)

ղեցականի մը դիակին՝ փոխանակ Թաղման՝ այրուելու առաջին օրինակը ։ Տոն Ճիովաննի Սարդորիօ վարդապետը կտակ ըրած էր որ իւր դիակ այրուի, յայտարարելով թէ, եթէ իւր այս վերջին փափաք ի գործ չդրուի, իւր ժառանգորդք բնաւ իրաւունք չպիտի ունենան մասն առնալու ժառանգութենէն ։ Երբ կտակին այս տրամադրութիւնն իմացուեցաւ, Թաղման համար բերուած 11 եկեղեցականք ետ առին իրենց ստացած վարձքերը, չմասնակցելու համար դիակիզման, և հանգուցելոյն մարմինը բոցերու յանձնուեցաւ առանց որ և է քրիստոնէական արարողութեան ։

ՊԷԼՃԻՔԱ. Պելճիոյ մէջ ժողովրդեան միտքն հեռի է հանդարտելէ ։ «Հանրապետական» կուսակցութիւն մը կազմուած է, որ Թագաւորութեան ջնջումը կը պահանջէ. զի, կ'ըսէ, Թագաւորն անկարող կը լինի միշտ վեր բռնելու ազատութեան դրօշն, և ահա կը հաւանի կղերամիտ կուսակցութեան բերած դպրոցային օրէնքին ։ Հանրապետական կուսակցութեան ծայրայեղ անդամք ցոյց մ'ըրին Լէօփոլտ Թագաւորին դէմ ։ Բայց չափաւոր Ազատականք որոշած են օրինաւոր միջոցներով միայն շարունակել իրենց ընդդիմութիւն, կիրառութեան մէջ խափանելու համար դպրոցային նոր օրէնքը ։

ԳԱՐԱՏԱՂ ԵՒ ԱԼՊԱՆԻԱ. Թայմզ լրագրոյ Կ. Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ սեպտ. 16 Թուով. «Հիւսիսային Ալպանիոյ մէջ ծագած յուզումը կը սպառնայ խանգարել այն մտերմային յարաբերութիւնները որք ժամանակէ մ'ի վեր կան Թուրք կառավարութեան և Գարատաղի իշխանութեան միջև ։ Աւստրիոյ ապագայ յառաջխաղացումներն արգիլելու համար, Թուրքիա ուզած էր իւր կողմ շահիլ Նիքիթա իշխանն, և լրջօրէն խորհուած էր բարձրագոյն ակումբոց մէջ՝ պաշտպանողական դաշնակցութիւն մը կնքել Գարատաղի հետ ։ Նիքիթա իշխանն անմիջապէս տրամադրութիւն ցոյց տուաւ համապատասխանելու Թուրքիոյ այս բաղձանաց, և հասկցուց թէ ասոր լաւագոյն միջոցն է գոհացուցիչ կարգադրութիւն մը տալ երկու Պետութեանց միջև առ կախ մնացած խնդրոց ։ Այս նպատակաւ մի քանի ամիս առաջ Գարատաղի պատուիրակ մը եկաւ Կ. Պոլիս, և հաւաստիք ստացաւ թէ Նիքիթա իշխանին փափաքներուն գոհացում պիտի տրուի ։ Իշխանն երեք բաներ կը փափաքէր, որոց կարեւորագոյնն էր Գարատաղի և Հիւսիսային Ալպանիոյ միջև սահմանաց ուղղութիւնն ։ Առանց մեծ դժուարութեան հաւանութիւն տրուեցաւ իշխանին առաջարկած սահմանագծին, և հրաման ղրկուեցաւ որ պատրաստութիւնք կատարուին Գարատաղի խնդրած հողերն յանձնելու ։ Սոյն միջոցիս, Ալպանիացիք տեղեկացան գոյացած համաձայնութեան, և չուզեցին որ իրենց հողեր Գարատաղի Թողուին ։ Այսպէս դժուարութիւն մը ծագած է.—Գարատաղի հաճոյ լինելու համար պէտք է անհաճոյ լինել Ալպանիացւոց, յորմէ ծանր խառնակութիւնք կրնան ծագիլ. իսկ Ալպանիացւոց պահանջումներուն գոյացնել ուզուած համաձայնութիւնն ։ Հաւանօրէն այս երկրորդ չարիք նուազագոյն պիտի համարուի. որովհետեւ Գարատաղի և Թուրքիոյ միջև մտերմութեան մը գաղափարն յղացուեցաւ երբ կարծիք կար թէ Ռուսիա և Աւստրիա կրնային իրարու բախիլ, և Ռուսիա ինք ևս կը փափաքէր այդպիսի մտերմութեան մը գոյացման. բայց երից Կայսերաց դաշնակցութեան յարութիւն առնելէն ի վեր, Գարատաղի հետ համաձայնութիւն մը Թուրքիոյ համար աւելի կարեւորութիւնը չունենար այլ ևս ։»

ՎԻՐՊԱԿ. Երեկի Քաղաքական երկրորդ յօդուածին ; «—Անգլիական աշխարհախաբութիւն յ'Արեւելս,» —«Թուրքիոյ և Անգլիոյ շահերն [illegible] կը պահանջեն» խօսքին մէջ, պէտք է կարդալ [illegible] ։

## ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տփխիսի հրդեհեալ վարժարանի վերաշինութեան ի նպաստ հանգանակութեան պիտի ձեռնարկուի մօտերս, որոյ համար յատկապէս տոմսեր կը պատրաստուին ։ Հանգանակութեան գործին ու գանձման վերակացու պիտի լինին Ջօլաղեան Յակոբ, Սեթեան Միհրան և Լուսիկեան Գրիգոր էֆէնտիները, որ կարգեալ են Տնտեսական խորհրդոյ կողմանէ ։ Յայտնի է, թէ այրեցեալ վարժարանը՝ որ տակաւին նոր կառուցեալ էր, հրոյ ճարակ տրուեցաւ, և հաստատուն կասկած կայ թէ չարասէր անձինք անխղճաբար գործած են այս մեծ ոճիրն ։

Ազգային ժողովոյ պիտի մատուցուին այսօր, Երուսաղեմայ Ազգային վանուց 1883–84 տարւոյ հաշուեցոյցն և 1884–85 տարւոյ ելմտացոյցն ։ Հաշուեցուցէն կը ստուգուի, թէ Ս. Աթոռոյն պարտքը այս տարի ալ աւելցած է, և հետզհետէ պիտի աւելնայ, եթէ տակաւին յապաղի պարտուց բարձման խնդրոյն կարգադրութեան գործն ։

Կը լսեմք, թէ Բ. Դուռը չէ ընդուներ բողոքական ազգայնոց ազգապետ Մեծ. Յակոբ էֆէնտիի հրաժարականը, պատճառելով թէ Յակոբ էֆէնտի մեծ փորձառութիւն ունի իւր վեցամսեայ պաշտօնավարութեամբ, և հետեւաբար կրնայ օգտակար հանդիսանալ թէ՛ ժողովրդեան և թէ՛ կառավարութեան ։ Կը կարծուի, թէ Յակոբ էֆէնտի պիտի հարկադրի յետս կոչել հրաժարականը և վերսկսիլ իւր պաշտօնավարութիւնը ։

Կիպրոսի ազգային վարչութիւնը գրեր է ի Պոլիս առ Ներկայացուցիչն իւր, որ ծանուցանէ Պատրիարքարանի, թէ կղզւոյն Հայ ժողովուրդն առ այժմ Պոլսէն առաջնորդ, փոխառաջնորդ և այլ ո'և է անուամբ եկեղեցական մը խնդրելու պէտք չունի, թէ՛ կղզւոյն քահանաներէն Տ. Յովհաննէսի յանձնուած է ժողովրդական հովուութեան պաշտօնն, և տեղական կառավարութենէն ալ վաւերացեալ է նորա ընտրութիւնն ու պաշտօնը, և թէ՛ հետեւաբար Պատրիարքարանի կը մնայ հաստատել զնա, յղելով պէտք եղած պաշտօնական գիրերն ։

Գոհութեամբ կիմանամք, թէ Գուլիչյանի գայմագամ Շախ Հիւսէյին պէյ իւր վիճակին սահմանակից Խօֆա և Սերկեւիլիք հայ գիւղօրէից բնակչաց ապահովութեան համար ալ հոգ կը տանի, և այս տարի այն կողմերն աւազակութեանց դէպքեր չեն պատահիր ։

Ուսումնական խորհրդոյ ԻԵ Նիստն տեղի ունեցաւ երէկ ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ.

Ազգային լեզուի ու դրագիտութեան ուսուցիչ Միհրան էֆէնտի Ապքամաղեան «Տեսական և Գործնական Դրագիտութեան» դասագիրք մը պատրաստած և քանի շաբաթներ առաջ խորհրդոյ ներկայացուցած ըլլալով, Խորհուրդն յետ մանրազնին քննութեան տեսաւ որ մեծ խնամով և հմտութեամբ յօրինուած գործ մ'է, որ պատիւ կը բերէ հեղինակին ու կրնայ նպաստել իրաւամբ իբրեւ գնահատելի ծառայութիւն մը դպրութեանց ուսման, հետեւապէս որոշեց այն կարեւոր երկասիրութեան գործածութիւնն յանձնարարել Ազգային վարժարանաց դասատուաց ու Հոգաբարձութեանց ։

Խորհուրդն բաց ասկէ կարգ մ'ընթացիկ խնդիրներով զբաղեցաւ և որոշեց յառաջիկայ չորեքշաբթի օր Քաղաքական ժողովոյ հետ միանալ Կեդրոնական Ուսումնարանի հաստատութեան խնդրոյն համար, ինչպէս որոշուած էր արդէն ։

Բերայի Թաղական խորհուրդը կը ծանուցանէ մեզ թէ Կարնոյ առաջնորդ և Բերայի աւժամանակեայ Քարոզիչ Գեր. Մաղաքիա Ծ. վարդապետ Օրմանեան Հայրն Խաչվերացի Տաղաւարին առթիւ Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ կիրակի օրն Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին, և Մեռելոցի երկուշաբթի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին, յորս իւր հրաժեշտի ողջոյնը պիտի տայ արգոյ հասարակութեան ։

Պալատու Թաղական խորհուրդը գրած է առ մեզ, թէ «Ս. Խաչի վերացման տօնի առթիւ առաջիկայ կիրակէ վերաբերմամբ Ս. Պատարագ պիտի մատուցուի ի Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյ Պալատու ։»

Ազգային ժողովն իւր այս աւուր նստի մէջ, շարունակելով վիճաբանութիւնն առաջնորդական խնդրոյն վրայ, ընդունեց Մէրէմէ-Գուլի էֆէնտիի առաջարկն, որուն համեմատ Վարչութիւնը պարտաւոր է Ազգային ժողովոյ ներկայացնել ցանկն Առաջնորդական այն Թեմերու Աթոռոց, որոց ազգայինք չեն կարող իրենք իրենց ընտրել իրենց Առաջնորդն ։ Ազգային ժողովն բաց այնմ պիտի տայ իւր վճիռ ։ — Լրագրոյս մամուլը դրուած ժամանակ, ժողովը կ'զբաղէր Պէկեան էֆէնտիի խնդրով ։ Սա յետս կը կոչէ իւր յանձնառաքին, և չուզեր վարել Երեսփոխանական պաշտօն ։

Աղթամարի Վանայ գաւառական ժողովոյն մատուցեալ հանրագրոյն պատճէնը ։

### ՁԱՅՆ
### ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ

Վասպուրականի հայ ժողովուրդը ցաւի սիրտ կ'իմանայ որ այս օրեր Կեդրոնական Վարչութիւնը զինուորական տուրքի վրայ երեք ղրուշի յաւելմամբ Երուսաղէմի պարտքը վճարելու դրութեան վերադարձած և զայն կրկին Ազգային ժողովոյ առաջ հանած է հակառակ այն մերժման՝ զոր Վարչութեան ծրագիրը ստացաւ Ազգային ժողովէն ։

Ներկայ տագնապալից դրութեան մէջ, յորում ժողովուրդը կառավարութեան տուրքերն իսկ վճարելու անկարող վիճակի մէջ կը գտնուի, յորում դրամական մեծ սով մը սարսափահար կ'առնէ բոլոր հասարակութիւնը, տարակոյս չկայ թէ զինուորական տուրքի վրայ 3 ղրուշի յաւելումն գաւառացւոց արդար դժգոհութեան գլխաւոր առիթ մը պիտի ընծայէ ։ Իրաւ է թէ 3 ղրուշի գումար մը ըստ ինքեան աննշան կ'երեւի, սակայն թէ՛ բարոյապէս և թէ՛ նիւթապէս իւր ճնշման մէջ առաւել գիւղացւոյն համար խիստ ծանրակշիռ պարագայ մ'է ներկայ դրութեանը ենթարկուիլ ։ Այո՛, Երուսաղէմը նուիրական վայր մ'է մեզ համար, կրօնական սրբավայր մը՝ առ որ գաւառացի Հայք միշտ մի առանձին ոգեւորութեամբ և առատաձեռնութեամբ վերաբերուած են և ի հարկին միշտ ալ չեն զլացած օգնութեան ձեռք կարկառել դէպի Ս. Երուսաղէմի վանքը ։ Տարակոյս չկայ որ նոյնը և պիտի ընեն այժմ յօժարակամ՝ յորժամ այդ ի գործ դրուի ազգային շրջանակի մէջ և երբ փոխանակ հարկեցուցիչ միջոցներու՝ իրենց կամաւոր նուէրներուն դիմուի՝ ինչ պէտքն ոչ մի կրօնական հաստատութիւն բռնի նուիրատուութիւն չպահանջեր ։

Երուսաղէմի վանքը միայն գաւառացի Հայոց չպատկանիր, այլ այն ամէն Հայոց՝ որք ի սփիւռս աշխարհի ցրուեալ կան, հետեւապէս մեծ անիրաւութիւն է տուրքը միայն գաւառացւոց վրայ բարդել և ազատ կացուցանել տարածեալ բազմաթիւ Հայեր ։ Ցանկալի էր տեսնել թէ գաւառացիք ինչպէս դրամական այսպիսի խնդրոց՝ նմանապէս և իրաւունքի վերաբերեալ բազում խնդրոց մէջ Կեդրոնի ուշադրութենէն չվրիպէին և հաւասար իրաւունքներ վայելէին ։

Այսօր երբ գաւառացիք և ի մասնաւորի Վասպուրականցիք կառավարութեան մեծագումար տուրքերն կը պարտին, ի՞նչ փառաւորութիւն կայ Երուսաղէմի վանուց ի նպաստ հաւաքուելիք տուրքն եւս ի վերջոյ անոր ցանկի մէջ տեսնելու դժբաղդութիւն պիտի չունենամք ։ Նոյնպէս ի՞նչ փառաւորութիւն կայ որ այդ պարտքերն հայթայթելու համար տասնեակ տարիներ եւս այդպիսի հարկ մը վճարելու հարկի մէջ գտնուինք . . . որով և Երուսաղէմի պարտքը փոխանակ մի քանի տարիէ յետոյ գոցուած տեսնելու, եւս առաւել ծանրացած տեսնենք ։ . . . Վարչական ծրագրի մէկ գլխաւոր սխալն այս է որ՝ թէ՛ հարուստ և թէ՛ աղքատ հաւասարապէս պիտի մասնակցին սոյն պարտուց վճարման և ասոր ալ ի՛նչ աստիճան անարդար լինելը դիւրին է մակաբերել ։ . . .

Վարչութեան բերած ուրիշ տարօրինակ առաջարկ մը որ գաւառաց առաջնորդաց ընտրութեան իրաւունքը Գաւառական ժողովոյ ձեռքէն խլելով Կեդր. Վարչութեան իրաւասութեան կ'ենթարկէ՝ նոյնպէս մեծ անարդարութիւն մ'է դէպ ի գաւառացիս ։ Սոյն հակասահմանադրական ընթացքը յայտնապէս ցոյց կու տայ թէ գաւառացւոց իրաւունքը ո՛ր աստիճան կը յարգուի Կեդրոնի մէջ ։ Վարչութիւնը ի հարկին գաւառաց առաջնորդական տեղապահներ նշանակելու իրաւունքն ունենալով հանդերձ՝ ցաւալի է տեսնել որ աւելի առաջ երթալով գաւառացւոց վայելած այս իրաւունք կորզելու կը նկրտի ։

Վասպուրականի ժողովուրդը այս անպատեհութեանց դէմ բողոքելով՝ հանրագրով դիմած է Վասպուրականի Գաւառական ժողովոյն և խնդրած է որ իւր բողոք ներկայէ Ազգային պատկառելի ժողովոյ ։ Կը սիրենք յուսալ որ նա եւս անտես չառներ Վասպուրականի ժողովրդեան սոյն արդար բողոք ։

Վասպուրականի Գաւառ. ժողովոյ մատուցեալ հանրագրին պատգամաւորք ․
(Ստորագրութիւնք)

Վան, 28 Օգոստ. 1884

## ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

### ՑՈՒՑԱԿ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ
### 1884 ՏԱՐՒՈՅ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
Ի Նպաստ Ազգային Հիւանդանոցի

Նախորդ ցուցակներու գումարը 73,355

Սիմոն և Անդրէս Մարգոսեան ղ. 864 ։ Միհրան Սեթեան 864 ։ Զոպուքճեան և Նշաստաճեան 864 ։ Պօղոս Պօղոսեան 216 ։ Մանուկ, Գէորգ և ընկ. 216 ։ Գառնիկ Ալէքսանեան 200 ։ Գէորգ Ալայեմճեան 108 ։ Յարութիւն Ակլեպարմաքեան 108 ։ Եփրեմ Բէյլերեան 108 ։ Գառնիկ Գույումճեան 108 ։ Յարութիւն Շէքերճեան 108 ։ Գրիգոր Եսայեան 108 ։ Մ. Գառնիկ Սուքիասեան 108 ։ Ռոբերտ Ճիլաճեան 108 ։ Միրիճան և Միքայէլ Նալպանտեան 100 ։ Յակոբ Նալչաճեան 100 ։ Պօղոս Համբարձումեան 60 ։ Յակոբ Բեռնահեան 60 ։ Գառնիկ Գարագեան 40 ։ Մարտիրոս Նալէպեան 40 ։ Պոտոսեան և ընկ. 40 ։ Յարութիւն Փափազեան 40 ։ Գաբրիէլ Կարմիրեան 40 ։ Ստեփան Սինանեան 40 ։ Նուպարեան և ընկ. 40 ։ Յակոբճան Ճիւմպիւշեան 40 ։ Գառնիկ Բալըքճեան 20 ։ Խաչիկ Հաճիպօղեան 20 ։ Մարտիրոս Գրիգորեան 20 ։ Կարապետ Լէքանթճար ի Գալաթաքէօփրի պաշի 20 ։

(Շարունակելի) Գումար 78,165

Ի Դիմաց Հոգաբարձ. Ազգ. Հիւանդանոցի
Ատենադպիր Ատենապետ
Տէր. Կիւմիւշճեան Մէր. Յովսէփեան
Կ. Պոլիս, 1 Սեպտ. 1884

## ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴՈՒՄ

Կրօնական Ժողովոյ Ատեն. Կեդր. Վարչութեան

Բնիկ Խարբերդցի Երեմիա անուն երբեմն քահանայն որ 1881 ամի Կրօնական ատենի որոշմամբ յղուած էր ի վանս Աղթամարայ, մնալ անդ ընդ ապաշխարանօք ցնոր տնօրինութիւն, այս անգամ լսելով Կրօնական ժողովս Ազգ. Կեդրոնական Վարչութեան որ կը դեգերի նա ի հայրենիս գաւառս, և քահանայական պաշտօն իսկ կը վարէ, հարկ զատեց ծանուցանել համօրէն ազգին ի գիտութիւն և միանգամայն ի զգուշութիւն թէ յիշեալ անձն դադարեալ է ի քահանայագործութենէ, հետեւաբար չունի նա բնաւ իշխանութիւն քահանայական պաշտօն վարելոյ ։

(Կնիք)

Էջմիածնի ճեմարանի ուսումնաւորաց աշակերտներէն մին Պոլիս վերադարձած լինելով՝ կը փափաքի թէ՛ ազգային վարժարանաց և թէ՛ մասնաւոր տուներու մէջ դասախօսութիւն ընել ։ Փափագողք կրնան դիմել Արեւելքի գրասենեակը ։

### ՏՕՔԹՕՐ ՍԱՖՐԷ
### ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ
(Հայացուցեալ)

Ի Պէտս Ազգային վարժարանաց

Սոյն օգտակար գրքոյկը, հրատարակութիւն Հախինեանց վարժարանի, կը վաճառուի Միացեալ ընկերութեանց գրասենեակն և ամեն հայ գրավաճառաց քով. Գինն է 4 դահեկան ։

## ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թէրճէմանը–Հագիգաթ այսօր կը հերքէ Գարատաղի և Ալպանիոյ կողմերն քօլերայի երեւան ելնելուն զրոյցներն, ծանօթութիւն տալով, թէ կայսերական կառավարութիւնն յատկապէս նաւեր պահակ դրած է Ալպանիոյ եզերքն՝ քարանթինայի գործադրութեան համար, և պատուիրուած է բոլոր զինուորական ու քաղաքային պաշտօնատարաց, որ եթէ նաւ մը փախստեամբ յաջողի անցնիլ, քարանթինայի վայրերը դրկեն ։

Բետրպուրկի Օսմանեան դեսպանատան նորընտիր երկրորդ քարտուղար Տանիշ պէյ՝ այսօր կ'ուղեւորի ի պաշտօնատեղին ։

Աւստրիական դեսպանն երէկ Բ. Դուռն երթալով՝ տեսնուեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ ։

Կեդրոնական բանտի վերատեսուչ Ալի պէյի վրայ ամբաստանութեանց քննիչ յանձնաժողովն երէկ ալ նիստ ընելով՝ խորհրդակցեցաւ մատուցեալ Թղթոց վրայ ։

Կրետէի մէջ Մէքթէպ անունով նոր լրագիր մը հրատարակիլ սկսեր է ։ Թէրճէմանը–Հագիգաթ տեսեր է յիշեալ լրագրոյ առաջին Թերթն, և կը շնորհաւորէ ։

Թէրճէմանը–Հագիգաթ գրած է այսօր, թէ Գուրպանի տօն օրը առաջիկայ երեքշաբթի լինելն հաստատուած է երէկ ըստ օրինի ։

Կայսերական կառավարութեան կողմանէ, Եւրոպական մեծ տէրութեանց տարեկան զօրահանդէսները ղրկուած սպայք սկսան վերադառնալ մայրաքաղաքս, և իրենց տեղեկագրերը կը մատուցանեն զինուորական նախարարութեան ։

Թէրճէմանը–Հագիգաթ՝ մասնաւոր հեռագիրներէ առնլով՝ կը հաստատէ Զէյթունի աղետալի հրդեհին լուրը, և կը յաւելու թէ վնասը կարի յոյժ մեծ է ։

Ըստ պաշտօնական յայտարարութեան զինուորական պաշտօնատան՝ վաղը ամսաթոշակ մը (ռէտիֆը) պիտի վճարուի մայրաքաղաքիս բաղկայ հրամանատարաց ու սպայից ընտանեաց ։

Ներքին գործոց նախարարութենէն պատուիրուեր է կուսակալութեանց, որ Բօսնաստանի [illegible] գաւառներէն գաղթելոց համար [illegible] ըստ կայսերական հրամանի, և այլ գաղթականք այս տարի եւս ազատ մնան զինուորութենէ ։

Շիրքէթի Խայրիէի վարչութեան անդամոց կէսը կը փոխուի երկու տարին անգամ մը ։ Ըստ Ճէրիտէի Հավատիսի՝ այս փոփոխութեան ժամանակն հասած լինելով՝ ընկերութեան ընդհանուր ժողովը գումարեցաւ նոր ընտրութեան համար, և փոփոխելի անդամոց երկուքն՝ Մագսուտեան Սիմոն պէյ և Էօժէր էֆէնտի վերահաստատեցան ։

Պոլսոյ վաճառականական վարժարանի համար արդէն սահմանեալ կարգաց վրայ երկու բարձրագոյն կարգ և դասախօսներ ալ աւելցնել հարկ եղաւ, նկատելով որ արձանագրեալ ուսանողք բազմաթիւ են, և անոնցմէ շատերը գիտեն վարժարանին յատկացեալ ուսմունքն ։ Վաճառականական պատմութեան դասախօս կարգեցաւ փաստաբան Հողոյեան էֆէնտի. վաճառականական աշխարհագրութեան դասախօս՝ հանրային շինուածոց նախարարի խորհրդականի օգնական Լամպէրիտէս էֆէնտի, և յունական լեզուի դասախօս՝ հանրային կրթութեան պաշտօնատան քննիչ խորհրդոյ Թարգմանչաց դիւանի անդամներէն Եօրգաքի էֆէնտի ։

Թէրճէմանը–Հագիգաթ այսօր իբրեւ պաշտօնական լուր կը հրատարակէ թէ օտար փոխանակութեանց տուներու և Ռումէլիի երկաթուղւոյ արժեթղթոց բաղդախաղերու վաճառման խնդիրն տակաւին պետական խորհրդոյ քննութեան ենթարկեալ է, և ի մօտոյ պիտի հրատարակուի՝ հասարակաց անվնաս եղող միջոց մը ։

Գերմանացի սպայ Պ. Ստարքէ՝ որ օսմանեան ծովային նախարարութեան մէջ կարեւոր պաշտօնի մը կոչուած է, նախընթաց օր կայսերական պալատն երթալով՝ պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալ, որ այս առթիւ բարեհաճեցաւ գնդապետութեան աստիճան շնորհել նմա ։

Առողջապահական խորհրդոյ երեքշաբթի աւուր շաբաթական նիստը՝ որ ծանուցեալ միջադէպին պատճառաւ չորեքշաբթիի յետաձգուած էր, տեղի ունեցաւ նոյն օրը ։ Ներկայ էին վարչական խորհրդոյ անդամք, նորընտիր եօթը պատուիրակք և բրիտանական պատուիրակն ։ Իսկ միւս օտարազգի պատուիրակք բացակայ էին ։ Վիճաբանութեան դրուած գլխաւոր խնդիրն էր Եւրոպիոյ այլ և այլ կողմերը պատահած քօլերային դէմ ձեռք առնուելիք միջոցներն, որոյ համար ընտրուած էին եօթը նոր անդամք ։ Յետ խորհրդակցութեան, որոշուեցաւ վարակեալ նաւահանգիստներէ եկող նաւուց համար հաստատեալ քարանթինան 15 աւուր բարձրացնել, և Թրիէստէն ու Սեւ ծովէն եկող շոգենաւուց քարանթինան՝ 8 աւուր ։ Վարչական կամ գանձային ո՛ և է խնդիր նկատողութեան չառնուեցաւ այդ նստին մէջ ։

Երէկ ծանուցինք, թէ Ելմտական պաշտօնատունն 30,000 ոսկւոյ փոխառութիւն մ'ըրած է Օսմանեան կայսերական Պանքայէն, Գուրպան Պայրամի տօնին առթիւ, որ յառաջիկայ երեքշաբթի կ'ըլլայ ։ Քիչ օրէն Օսմանեան Պանքան 100,000 ոսկւոյ փոխառութիւն մ'եւս պիտի ընէ զինուորաց թոշակներուն վճարման և տօնին այլ և այլ ծախուց համար ։ Այդ գումարէն պիտի զեղչուի այն 20,000 ոսկին՝ զոր Ելմտական պաշտօնատունն երկու շաբաթ առաջ Պանքայէն առնլով՝ Եմէն և Ալպանիա ղրկուած զօրաց ամսոյ յատկացուց ։

Օտար լրագրոյ ոմանք ծանուցած էին թէ աւստրիական Լոյտի ընկերութիւնը պայմանադրութիւն մը կնքած է օսմանեան կառավարութեան հետ, որով յանձն կ'առնու Եմէն փոխադրել 6,000 օսմանեան զօրք 120,000 ոսկւոյ փոխարէն ։ Յիշեալ ընկերութեան տնօրէնութիւնն ազդարարութիւն մը հրատարակած է Վիեննայի լրագրաց մէջ, որ բացորոշապէս կը հերքէ այդ լուր ։ Լոյտի ընկերութիւնը բնաւ պայմանադրութիւն կնքած չէ, ըստ սովորականին փոխադրած է և կը փոխադրէ օսմանեան զօրքեր, բայց անկարեւոր Թուով, և այդ երթեւեկութիւնք կը կատարուին ընկերութեան սովորական շոգենաւերով և սովորական սակագիներով ։

Դատական նախարարութիւնը յատուկ շրջաբերականաւ մը օսմանեան կայսրութեան բոլոր դատարանաց հաղորդած է այն կանոնագիր ([illegible]), որ օտարազգեաց իրաւունք կուտայ անշարժ կալուածս գնել Թուրքիոյ ո և է կողմն, ի բաց առեալ Հիճազի գաւառն ։

Այս կանոնագիր, զոր ընդունած են գրեթէ բոլոր օտար Տէրութիւնք, օսմանեան օրէնսգրքին (Տէսթուր) մէջ չը գտնուելուն պատճառաւ, առանձին տպուելով, բաշխուեցաւ ։

Գաւառաց ելմտական քննիչք պէտք եղած հրահանգներն ստացած լինելով, յառաջիկայ շաբթու մէջ կը մեկնին մայրաքաղաքէս, իրենց նոր պաշտօնատեղին ուղեւորելու համար ։

Կը լսուի թէ անցեալները մեծ հրդեհ մը մոխիր դարձուց Մարմարա կղզին ։ Անցեալ շաբթու ձեռնարկուած է հրկիզեալ շէնքերու շինութեան ։ Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ, Քարասիի կուսակալը պետական անտառներէն 100,000 կտոր գերան և ատաղձ կարել տալով, Մարմարա ղրկեր է որք ձրիաբար բաշխուեր են կարօտելոց ։ Բաց աստի, 100,000 ղրուշի նպաստ բաշխուեր է, որպէս զի կարենան իրենց բնակարանաց վերաշինութեան սկսիլ ։

Լա Թիւրքի կ'ըսէ թէ հանգուցեալ Ճէմիլ փաշայի որդի Բէշիր պէյ, ոչ թէ Շիրքէթի Խայրիէի [illegible] կարգուած է, այլ յիշեալ ընկերութեան բաժնետէրաց կողմէ համարատու կարգուած է վարչական խորհրդոյ քով ։

Միտիլլի կղզւոյն վեց կեդրոն վայրերու մէջ նախնական դատարաններ հաստատուեր են ։ Ասոնց նախագահք են՝ Նէճմէթ պէյ ի Մանտամատոս, Մէհմէտ Նամըգ էֆէնտի ի Վիւոէ, Մուսթաֆա Վէֆիգ էֆէնտի ի Թաւլոնէ, Ապտի էֆէնտի յԱյասու, Մէհմէտ էֆէնտի ի Փոլիխնիօ և Միլլէթ էֆէնտի ի Հէրսէ ։

Կ. Պոլսոյ պապական նուիրակ Տ. Ռոթէլլի Թէեւ կը պատրաստուէր այսօր մեկնիլ, սակայն Հռոմէն եկած հեռագրի մը համեմատ, հարկադրուեր է յետաձգել իւր ուղեւորութիւնը ։

Թէրճէմանը–Հագիգաթ գրած է այսօր հետեւեալն ․

«Չորեքշաբթի օրը առեւտրական առաջին ժողովն սկսաւ հետեւեալ կարեւոր և զարմանալի դատը ։ Օսմանեան հպատակ Անտօն Մաղար էֆէնտիի փաստաբանք՝ Փափազեան Առաքել և Մելիքեան Եղիազար էֆէնտիներն՝ Ռումէլիի երկաթուղւոյ ընկերութեան նախորդ քննիչ աւստրիացի Պ. Բարաբար և օսմանեան հպատակ Ազարեան Անտօն էֆէնտիէ 13,000 այսչափ լիրա իբրեւ վնասուց փոխարինութիւն պահանջած ժամանակ, հաստատապէս կը յայտարարեն, թէ զինուորական փոխադրութեանց համար զինուորական պաշտօնատան գանձէն մեծագումար դրամ առնուած է, ուստի խոյզն նախնական քննութեան կը ձեռնարկուի, և բուն դատին շարունակութիւնը կը յետաձգուի, իմացուելով որ պահանջուած վնասուց գումարին համար դատական ծախքն (խարճ) ըստ օրէնի ամբողջ վճարեալ չէ ։ Ամբաստանեալներէն Ազարեան էֆէնտի ներկայ չլինելով՝ ի բացակայութեան նորին տեսանուեր է դատը, սակայն Պ. Բարաբարը կողմանէ Հիւսէյին Ֆիքրի էֆէնտի փոխանորդեր է ։»

Յայտնի է թէ Ալլահվէրտի Կէօզէօղլու դատը վճռային ատենին յանձնուած էր ։ Վճռային ատեանն իւր վճիռն արձակած է այս անգամ այդ դատին համար, որ անցեալ տարի մեծ աղմուկ յարոյց մայրաքաղաքիս մէջ ։ Կէօզէօղլու դատապարտուեցաւ վճարել հակառակ կողմին պահանջած գումարն և տոկոսները ։ Կը կարծուի թէ խնդիրը 8,000 ոսկւոյ վրայ է ։

Տէտէ-Աղաճէն առնուած լրոյ նայելով, մայրաքաղաքս խմաց տրուած է այդ նահանգի կուսակալ Ճօրճի փաշայի, թէ Աթէնքի օսմանեան դեսպան պիտի անուանի ։

Այն 50,000 ոսկւոյ մէճիտիէէն՝ որք մանր դրամի պիտի վերածուին, մէկ հինգերորդ մասն, այսինքն 10,000 ոսկին ձուլուած լինելով կայսերական փողերանոցին մէջ, նոր մանր դրամք կը կոխուին այս օրերս և շրջաբերութեան կը հանուին ։

Կիպրոսի կառավարութիւնը խստիւ արգիլած է որ Անգլիայէն, ուրիշ երկիրներէ կամ մինչեւ իսկ Օսմանեան հողէն ո և է կողմէ եկող, չքաւոր և ապրուստի միջոցէ զուրկ Հրէայք ընդունուին կղզին ։

Անցեալ շաբթու Քիլիոսի մէջ (Սեւ ծովու վրայ) Սիւլէյման պէյ անուն ձկնորսի մը փայտաշէն տունէն հրդեհ ծագելով, հովուն սաստկութեան պատճառաւ քիչ մնացեր է որ տարածուի և ամբողջ գիւղն այրէ, բարեբաղդաբար Սեւ ծովու ազատարարաց կայարանի պահապանք հասնելով, առանց ջրհանի և մեծ զոհողութեամբ յաջողեր են մարել հրդեհը և միայն այդ տունն այրեր է ։

Էքսպրէս ձեռնհաս իշխանութեանց ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ սա իրողութեան վրայ թէ հրդեհը մարեր է առանց ջրհանի և դիտել տալով թէ ուրիշ անգամ մը կրնայ պատահիլ և հրդեհը ծաւալիլ, կը խնդրէ որ ջրհան մը յատկացուի յիշեալ ազատարարաց ։ Նոյն բանը կարելի է ըսել նաեւ այն հինաւուրց նահանգաց և գիւղօրէից համար ուր ջրհան և այլ միջոցներ կը պակսին հրդեհ մը չէզոքացնելու համար ։

Եանեայի կուսակալ Ալի Քէմալի փաշա Զակօրի նահանգը գնացեր է բազմաթիւ ոստիկաններով և հեծելազօրօք, երկու ամսէ հետէ այդ կողմերը պատահող աւազակութեան դէպքերն արգիլելու և չարագործները բնաջինջ ընելու համար ։

Գուլաքըզեան Մարգար էֆէնտի կը ծանուցանէ մեզ թէ, իւր գրասենեակը, Ղալաթիա, կամուրջի գլուխ թիւ 33, Ռումէլիի երկաթուղեաց արժեթղթեր կը ծախուին Պորսայի սովորական գնով ։ Վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի վաղը ։

Աւստրիական շոգենաւով 120 Բէօսթէնճէի գաղթականք եկան Կալացէն ։

Հալէպի գաւառական լրագիրն ալ կը հաստատէ Զէյթունի հրդեհն, ծանուցանելով թէ միայն 500 տուն ու խանութ այրած են ։

Դատական պաշտօնատան Մէքթուպճը Հաքիմ էֆէնտի և բարձրաստիճան պաշտօնակալներէն Րիֆաթ էֆէնտի՝ Պրուսա ուղեւորեցան այս առաւօտ ։

Կ'ըսուի, թէ առեւտրական պաշտօնատան բարձրաստիճան պաշտօնակալներէն Տիմիթրաքի էֆէնտի պիտի երթայ կայսերական կառավարութեան կողմանէ՝ Ամերիկայի Նոր–Օրլէանի արուեստահանդէսն ։

Սէրէզէն կը գրեն թէ բազմաթիւ աւազակախումբ մը, Նէվրէքօփ քաղաքէն 6 ժամ հեռաւորութեամբ, Լէօթան գիւղին մօտերը փոքր կարաւանի մը վրայ յարձակելով, բռներ գերի տարեր են զայն կազմող 17 անձինքն, որոց 13ը Պուլկար և Յոյն 4ը Մահմէտական են։ Աւազակք 800 ոսկի փրկանք կը պահանջեն եղեր անոնց ազատութեան համար։

Երէկ առաւօտ հեծեալ սպայ մը Թօփհանէի մեծ պողոտայէն սրարշաւ ընթացած ատեն, բազմամեայ ծերունի մը ձիուն տակ մնալով, կոխոտեցաւ և ծանրապէս վիրաւորեցաւ։

Պէրաւթէն կը գրեն յունական Կօնսթանթինուբոլիս լրագրին թէ կայսերական կառավարութիւնն երկար ժամանակէ հետէ արգիլած լինելով Թուրք գործաւորաց զինուորագրութիւնն օտար գործակալաց ձեռամբ, մանաւանդ երբ այդ գործաւորներն զինուորական աշխատութեանց գործածուին, տեսնուեր է որ բազմաթիւ Օսմ. հպատակներ զինուոր կը գրուին անգլիական հիւպատոսարանէն Սուագին զրկուելու համար։ Տեղական իշխանութիւնք այդ գործաւորները մեկնելէ արգիլելու համար ձերբակալեր են, բայց բնակիչներն իմանալով որ իրենց հայրենակիցք ձերբակալուեր են, յարձակեր են ոստիկանաց խմբի մը վրայ և այսպէս ծանր կռիւ մը ծագեր է։

Նոյն Թղթակիցը կը յաւելու թէ այս օրերս քանի մը գողութիւնք գործուած են մասնաւորաբար անգլիական դեր հիւպատոս Պ. Պըլքի և Պ. Ֆլըքրի տանց մէջ, և այս բան մեծ յուզում պատճառեր է ժողովրդեան։

Իսթէրն Էքսբրէս՝ վիճակահանութեան բաղդախաղից վաճառման արգելքին վրայ խօսելով, հետեւեալ տողերը կը գրէ.

«Վիճակահանութեան բաղդատոմսի մը գնումը տեսակ մը չահադիտութիւն մ'է արդարեւ, որ թեթեւ և անախորժ յուզում մը կը պատճառէ, բայց ըստ ինքեան մարդուս բարոյականին վնասող հանգամանք մը չընծայեր։ Գնողը տոմսակը մէկ կողմ կը դնէ մինչեւ վիճակահանութեան քաշուած օրը. եթէ չահի, լաւ, եթէ ո՛չ, առաջուընէ աւելի բան մը չկորսնցներ։ Բայց Կ. Պոլսոյ մէջ կայ բաղդի ուրիշ տեսակ խաղ մը, խիստ ընդհանրացած, որ վնասակար է ամեն տեսակէտներով։ Այս ա՛յն բաղդի խաղն է որով կը զբաղին Բերայի, Ղալաթիոյ և մինչեւ իսկ Պոլսոյ գաղտնի խաղատանց մէջ։ Հոն, խաղամոլը թանկագին ժամեր կը վատնէ, աննկարագրելի անձկութեանց մէջ և վըտանգի կենթարկէ ունեցածէն աւելին իսկ. գիշեր գիշերի վրայ, կանացի ստորին տեսակ հրապուրանօք չրջապատեալ և ոգելից ըմպելեօք արբշիռ իւր բաղդը խաղի սեղանին կը սպասէ։ Ի՛նչ ալ ընէ՝ պիտի կորսնցնէ վերջապէս, բայց մերթ ընդ մերթ բաղդը կը ժպտի անոր և առաւել քան երբէք գերի կընէ զայն իւր աղէտալի մոլութեան։ Ահա այն խաղ որ երիտասարդութիւնը կապականէ, և ընտանեաց կործանման պատճառ կը լինի։ Մարդ՝ այդ խաղի սեղաններուն վրայ կը թողու ո՛չ միայն իւր դրամն, այլ և անձին պատիւը, ընկերական պարտաճանաչութեան զգացումն և ամեն ինչ որ օգտակար կը հանդիսացնեն զմարդ աշխարհի մէջ»։

Էքսբրէս ապա խօսելով խաղատանց վրայ, որք օր աւուր կը բազմապատկին, կայս. կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հայցէ անոնց փակման ազդու միջոցներուն վրայ, յայտնելով որ եթէ վիճակահանութեան տոմսից վաճառումը կ'արգիլէ իբր բաղդի խաղ մը, ո՛րքան ևս առաւել պէտք է բնաջինջ լինին խաղատունք որք ա՛յնքան տխուր հետեւանքներ կունենան։

Քանի մը տարի առաջ Անգլիացիք մեծ քանակութեամբ Էնկիւրիի այծ գնելով, Բարէյուսոյ Գլուխը փոխադրեցին, որպէսզի անդ նորանոր միջոցներով և մասնաւոր խընամքներով անոնց սերունդն ազնուացնեն։ Առաջին անգամ կլիմայն մեծ ազդեցութիւն յառաջ չբերաւ կենդանեաց տեսակին վրայ և այդ ձեռնարկութիւնը մասամբ միայն յաջողեցաւ. սակայն կերեւայ թէ ի վերջոյ այծերը կրած են իրենց նոր բնակավայրին կլիմայական ազդեցութիւնն, զի կը ծանուցուի թէ Լոնտոնի հրապարակաց վրայ այդ կենդանեաց բրդոց գինը մեծապէս ինկած է բաղդատմամբ Էնկիւրիի նահանգին նըմանօրինակ արտադրութեանց։ Բաց աստի, կըսուի թէ Բարէյուսոյ Գլխոյն այծերուն բուրդն հազիւ կը բաւէ տեղական սպառման։

Թուրք լրագիրք հետեւեալ կիսապաշտօնական ազդարարութիւնը կը հրատարակեն.

«Հելլենական կառավարութեան ձեռամբ վերջերս հրատարակեալ վիճակագրի մը մէջ ըսուած է թէ Թեսաղիոյ Ցունաստանի թողուելէն յետոյ, հինգ հազար հոգի գաղթած են այդ գաւառը։ Վօլօսի Օսմանեան հիւպատոսին կողմէ արտաքին գործոց նախարարութեան ուղղեալ հեռագիր մը կը յայտնէ թէ ոչ մէկ ընտանիք Վօլօս եկած է Թեսաղիա գաղթելու և բնակութիւն հաստատելու համար։»

## ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

(Ա. յ. օրուան)

### ԱԺԱՆՍ ՌԵՒԹԷՐ

### ԿՈՐՏՈՆ Ի ԽԱՐԹՈՒՄ

Գահիրէ, 24 սեպտ.

Վերջին օրերս Կորտոն զօրավարին ի Խարթում տարած երկու յաղթանակաց վրայ, որք հարկադրեցին ապստամբներն այդ քաղաքին պաշարումը վերցնել, զօրավար Ուըլսլի խորհուրդ կուտայ Բրիտանական կառավարութեան ետ առնուլ երկու փաշա ևս զօրք զրկելու հրամանն, որք պիտի միանային Կորտոն զօրավարին օգնութեան երթալու անգլիական բանակին։

### ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԵՐԻՑ-ԿԱՅՍԵՐԱՑ

Պերլին, 24 սեպտ.

Նասիօնալ Զայթունկ այսօր յօդուած մը հրատարակելով երից կայսերաց տեսակցութեան վրայ, կ'ըսէ թէ Գերմանիա, Ռուսիա և Աւստրո-Հունգարիա ազդուաբար ոյժ պիտի տան Ֆրանսական գործողութեան մը Եգիպտական խնդրոյն մէջ։

### ԳԼԽԱՒՈՐԻ ԴԱԴԱՐՈՒՄՆ ԵԳԻՊՏՈՍ

Նասիօնալ Զայթունկ կ'ըսէ թէ Ֆրանսա արդէն պահանջեր է որ ետ առնուի Նուպար փաշայի նախարարութեան տուած որոշումն, որով հանրային պարտուց գլխաւորն առժամապէս կը դադրի ցվճարումն առաջիկայ կտրոններու։

### ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

### ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆԳԱ

Լոնտրա, 25 սեպտ.

Անգլիոյ պանգային չաբաթական հաշուեկշիռը՝ նախորդ չաբթուան հաշուեկշռոյն հետ բաղդատմամբ՝ հետեւեալ տարբերութիւնները ցոյց կուտայ.

| | |
|---|---|
| Պատրաստ մետաղադրամ— Նուազում — անգլ. ոսկի | 273,000 |
| Պանքնօթք ի պահեստի — Նուազում — անգլ. ոսկի | 8,000 |
| Փոխանակագիրք և այլ թղթեր Նուազում — անգլ. ոսկի | 16,000 |
| Պահեստի դրամոց համեմատութիւնն յանձնառութեանց հետ | 44 7/8 % |

### ՔՈԼԵՐԱՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Մարսիլիա, 25 սեպտ. եր.

Այսօր 2 հոգի մեռան քոլերայէ։

Թուլոն, 25 սեպտ. եր.

Այսօր 5 հոգի մեռան քոլերայէ։

### ՔՈԼԵՐԱՆ Ց'ԻՏԱԼԻԱ

Հռոմ, 24 սեպտ. եր.

Այսօր 121 հոգի մեռան քոլերայէ ի Նաբոլի, 5 ի Ճենովա և զանազան տեղեր, 92 հոգի։ Ընդ ամենը, 218 հոգի։

### ՔՈԼԵՐԱՆ Ց'ՍՊԱՆԻԱ

Մատրիտ, 25 սեպտ. եր.

Այսօր 9 հոգի մեռան քոլերայէն Ալիքանթի նահանգին մէջ։

## ԴՐԱՄԱԿԱՆ

### ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Այսօր պորսան գոց է Ցունաց Խաչվերացի տօն լինելուն պատճառաւ։

### ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 25 Սեպտեմբեր ժամ 3 վայր. 15 երեկոյ

| | |
|---|---|
| Անգլ. քօնսօլիտէ գոցուեցաւ | 101 1/4 |
| Օսմ. բացուեցաւ | 7 13/16 |
| » » գոցուեցաւ | 7 7/8 |
| Օսմ. փոխառութիւն 1865 | 10 1/2 |
| » » 1869 | 9 1/4 |
| » » 1871 | 67 1/4 |
| » » 1872 | 17 1/2 |
| » » 1873 | 8 1/8 |
| Փոխառութիւն 1877 | 79 1/2 |
| Պանք Օթօման | 13 |
| Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.) | 93 5/8 |
| Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ) | 60 1/8 |
| » առանձն. (բրիվիլէժիէ) | 84 1/8 |
| Տայրա Սանիէ | 58 7/8 |
| Տօմէնիալ (փոխառ. Րօչիլտ) | 82 1/4 |
| Հունգարական պարտաթուղթ 1877 | 102 1/8 |
| Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ | — — |

Վիեննա, 25 Սեպտեմբեր ժամ 4 երեկոյ

| | |
|---|---|
| Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ | 121 80 |
| Օսմանեան երկաթուղի | 20 60 |

Բարիզ, 25 Սեպտ. ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

| | |
|---|---|
| Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 % բաց | 108 62 1/2 |
| » » 3 % բաց | 78 20 |
| Օսմանեան քօնսօլիտէ բացուեցաւ | 7 87 1/2 |
| » » գոցու. (գ. կ.) | 7 82 1/2 |
| » » 1865 | 61 |
| » » 1869 | 52 |
| » » 1873 | 46 |
| Օսմանեան երկաթուղի | 43 62 1/2 |
| » Բէժիի բաժնեթուղթք | 520 |
| Պանք Օթօման | 576 25 |
| Գրէտի Լիօնէ | 550 |
| » Ֆօնսիէ | 1311 25 |
| Բաժնետոմս Լիօնի (գուբ. կոր.) | 1235 |
| Սուէզի ջրանցք | 1932 50 |
| Ռուսական 5 % 1877ի | 97 3/4 |
| Իտալական Ռանթ | 96 27 1/2 |
| Եգիպտական միացեալ գոց | 303 75 |
| Սպանիական (արտաքին) | 61 1/32 |
| Բրիօրիթէ Թիւրք | 370 |
| 5 % Հելլենական | 357 50 |
| Չէք Լոնտրայի վրայ | 25 18 |

ՏԱՐՐԱԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆ.— Վերջին ժամանակներս բազմաթիւ քիմիագէտք Տօքթ. Պրանդի Զուիցերական դեղահատները տարրալուծած լինելով, գտած են թէ մարդուս մարմնոյն վնասող ո՛և է նիւթ չեն պարունակեր, այլ միայն Ալբեան լերանց և այլ տեսակ տեսակ բժշկական բոյսեր, այն կերպով բաղադրուած՝ որ ստամոքսի, սննդական գործարանաց, և աղեաց ո՛և է խանգարում կը բժշկեն։

Պրանդ քիմիագէտին անխարդախ դեղահատք, որոց օգտակարութիւնն երաշխաւորեալ է, կը գտնուին բոլոր դեղագործաց քով և միշտ կարմիր վրայ սպիտակ խաչի պիտակ (էթիքէթ) և Տօքթ. Պրանդի ստորագրութիւնը պէտք է կրեն։

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ է, ամբողջ Թուրքիոյ համար, Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Եուսուֆ Իզզէտտին խան, Պ. Ժ. ԲԻԷՔԷ ՀՕՖՖԻ վաճառատունը։ Կը գտնուին նաև գլխաւոր դեղագործաց խանութները։

## ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Ի ՓՐԿԻՉ

Բ.

Հիւանդաց ցուցահանդիսի յարկին ներքեւ կը շարունակենք մեր պտոյտը։ Այն սրահն ենք որ կանանց յատկացեալ է։ Առողջ վիճակի մէջ կանայք եթէ տկար սեռ կը կոչուին, երբ հիւանդ են համեմատաբար աւելի տոկուն կ'երեւին քան արանց սեռը։ Հիւանդանոցի մէջ մեր սեռը աւելի լքեալ դիմօք, աւելի խեղճուկ կ'երեւի քան կանանց սեռը։ Բայց այսու հանդերձ չեմ գիտեր ո՛րպիսի հոգեկան արտայայտութիւն կը նշմարուի հիւանդ կանանց դէմքերու վրայ, որով չատ սրտաճմլիկ պատկեր կը ներկայացնեն։

Փոքրիկ հիւանդ տղայք առժամանակ փոխադրեալ են կանանց հիւանդարանը։ Անկարելի է այս խեղճ տղոց երեսը նայիլ։

Ինչպէս արանց սրահը, նոյնպէս կանանց սրահը եթէ կարող չեն՛ք հետաքրքրութիւններ ընել բժշկական տեսակէտով, բայց ինչ որ մեր աչքին կը զարնէր, ամենեւին սիրտ չէր խառներ։ Կանայք մաքրութեան մասին մինչեւ իսկ բծախնդիր լինելով, բնական էր որ մաքրութեան վերաբերեալ ո՛և է թերութեան հետք նշմարել կարելի չլինէր մեզ։

Բայց արդէն բաւական ատեն անցուցած էինք հիւանդ մահիճներու մօտ, այլ ևս դիմանալ դժուար էր. այդքան սրտաճմլիկ տեսարաններ միահեծան տեսնել և անխռով կենալ արդէն բաւական պայծառամտութիւն մ'էր։ Ուրեմն մտանք աչքերու հանգստավայր մը։

Թշուառութեանց նուիրեալ այս յարկի ներքեւ վայրն ուր կարելի է մանգալ առանց մեծ տխրութիւն զգալու, այդ ծերանոցն է։

Նեղ և երկայն անցք մը, որ կը յիշեցնէ մի քիչ «Գայլադճեններու գլուխը», յատկացեալ է անոնց որք բնական կերպով անդր չուելու վիճակի մէջ են։

Ջենք կրնար ծերանոցը սրահ անուանել, այլ մի ուղի կը կոչենք։ Եւ այդ ուղին գերեզմանի յառաջաբան լինելու երեւոյթը կ'ընծայէ ոչ միայն իւր հիւքերովն, այլ նաև խոնաւութեան հոտովն որ անդադար կը յիշեցնէ ստորերկրեայ գերեզմաններն։

Հիւանդանոցի մէջ մութ և խոնաւ անկիւն մը բաժին եղած է ծերոց։ Կրնա՞նք ըսել թէ ծերերն «անպէտ ամաններ են, նետենք անկիւն մը, օր մի պակաս ապրին, օր մի աւելի, ի՞նչ փոյթ։ Ծանգախական դարու մէջ, ազգին չահ չկայ ծերերէն, ձգենք անկիւն մը, մոռնանք»։ Այս առարկութեանց պատասխան չունինք, այն պարզ պատճառին համար որ ազգին մէջ ոչ ոք կարող է ընել մի այսպիսի առարկութիւն։

Եւ սակայն ինչո՞ւ այդ մութ ու խոնաւ վայրը ծերոց համար։ Անշուշտ մեղաւորը Հոգաբարձութիւնը չէ։ Հոգաբարձութիւնը գտած չէ՛նք, բայց իւր յարմարութեանց խնայողաբար գործածելու պարտական էր, և ա՛յնպէս ալ ըրած է։ Բայց միթէ ազգին համար այդքան ծանր է՞ փայտաշէն, աղքատիկ բայց մի քիչ լուսաւոր յարկ մը չինել տալ այս բարի ծերունիներու համար։

Որքան ալ մութ և խոնաւ լինի ծերանոցը, բայց և այնպէս ծերունիներն գոհ կը կենան անդ։ Իրենց սրճարանն ալ, զբօսավայրն ալ, աշխատութեան տեղին ալ, ամեն ինչ անդ է։ Եթէ ժամանակնիս ներէր, ո՛րչափ փափագելի էր մեզ մերթ ընդ մերթ անցընել մի քանի ժամեր այս ծերունիներու ընկերակցութեամբ։ Ի՛նչչափ պատմութիւններու, ո՛րքան տեղեկութիւններու աւանդապահ են։ Կանցնի ժամանակը, կը փոխուին բարքերն ու սովորոյթք, ո՞ւր պիտի գտնենք օր մը արձանագրուած նոցա յիշատակարաններն։

Որքան ալ ախորժելի համարուի արանց ծերանոցի այցելութիւն մը, պառաւ կանանց ժողովարանը մեծ հրապոյր չունէր։ Ի հարկէ ստիպեալ երբ ուզես ուսումնասիրել ծեր կանանց վիճակը, այն ատեն միայն կարող ես մի քանի ժամեր անդ անցընել։ Վհուկի դէմքեր կը նշմարէի։ Կարծես թէ տեսակ մը դժգոհութիւն նկարուած է անոնց դէմքերուն վրայ։ Չեն գիտեր համակերպիլ։ Պառաւ կիները կարող լինին գուցէ առանց հացի մի քիչ ժամանակ անցընել, բայց առանց երկար խօսակցութեանց, բնա՛ւ։ Պառաւանոցի նեղ չրջանակին մէջ կը պակսի իրենց խօսակցութեան ասպարէզը, «անտի զայրոյթ»։

Մեր կենաց մէջ ամենէն տխրագոյն տեսարանը դագաղի մը ընծայած տեսարանը չէ. մեր կենաց մէջ ամենէն աւելի վշտահար պատահարը մահը չէ. կա՛ն ցաւեր, կա՛ն վշտեր որք թէպէտ առ երեւոյթս ոչինչ կ'երեւին, բայց իրենց թողած տպաւորութիւնը ա՛յնքան խորին է որ երկար ժամանակներ անհետ չեն լինիր նոյն իսկ անոնց սրտերէն որք կրնային անտարբերներ համարուիլ։ Այդ տպաւորութիւն ունեցանք երբ ծերանոցէն ելնելով մտանք ուրիշ յարկի մը մէջ։ Ծերանոցը գերեզմանատան նախադուռն համարեցինք, բայց անտի տխուր դուրս չելանք. սակայն երբ մտանք ի նախադուռն յիմարանոցի որ կը կոչուի «Ապուշարան» իրաւցնէ սարսուռ զգացինք։ Գետնին, կամ ցած սեթոռներու վրայ նստած են բազմաթիւ մարդեր որոց մեծամասնութիւնը տակաւին պատանի կրնայ համարուիլ։ Ոմանք աչքերնին գետին յառած են, ոմանք ուշի ուշով աչքերուդ մէջ կը նային, այլք գլուխնին երկու ափերնուն մէջ կը սղմեն, ամեն ալ նիհար։ Երիտասարդ բանաստեղծներու համար դալկահար դէմքը գեղեցկութեան մտատիպար համարուած է, բայց այդ խանդավառ երիտասարդները եթէ գաղափար մը ունենային Ապուշարանի տարաբաղդներու վրայ, անտարակոյս այնքան ջերմ սիրահարներ պիտի չլինէին «վերջնալուսոյ դալկահար դէմին»։

Մեզմէ չատերուն համար «ապուշ» բառը ծաղու բառ մը եղած է։ Սակայն մեր երեւակայած ապուշներն ծիծաղելի առարկաներ էին. բայց այդ մարդոց աչքերն որ հեռուն կը նային առանց բան մը հասկնալու, այդ դէմքերն որք կը խօսին երբ բերաններն կը լռեն, այդ ամենը չատ և չատ հեռի են ծիծաղ ազդելէ։ Չեմ ուզեր առայժմ խօսել ասոր այն պատճառներու վրայ որք ծնունդ կուտան ապուշներու։ Միայն ինձ ներելի է փափագ յայտնել թէ այն օրն-եթէ երբեք հասնի-որ չատ խելք սկսինք ունենալ և մտածել թէ ազգային կրթութեան օրէնքներն թերեւս այնքան կարեւոր լինին մեզ համար որքան օր մը թափօր մնալիք առաջնորդական աթոռի մը խնդիրն, այդ երանաւէտ օրն ամեն բանէ առաջ չմտածենք թէ՝ Գերմանական օրէնքնե՞ր հաստատենք թէ Ֆրանսական. ո՛չ նախ ճանչնանք թէ ո՞յք են մեր ցաւերն և ապա որոնենք Գերմանական ու Ֆրանսական պայմաններ։ Այդ ցաւերն ճանչնալու ամենէն յարմար վայրերէն մին ապուշարանն է։ Մի քիչ քննութիւն ապուշներու անցեալին վրայ ո՛րքան ընկերական վէրքեր երեւան կը հաներ։

Ա. ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

## ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ» Ի

Տրապիզոն, 4 սեպտ. 1884

Անցեալ կիրակի, ամսոյս 12ին տեղի ունեցաւ տեղւոյս Նորակառոյց իգական վարժարանի բացումը բոլորովին անշուք կերպով։ Նոր վարժարանի մի բացման հանդէսը ամեն տեղեր մեծ շքով կը կատարուի, զի իւրաքանչիւր մարդ իւր ամբողջ կեանքին մէջ հազիւ մէկ անգամ արժանի կըլլայ այդպիսի հանդէսի մը։ Հանդէսներու բարոյական ներգործութիւնը մեծ է ժողովրդոց վրայ, ուստի ազգային պաշտօնական մարմինք գիտնալով զայս՝ գիտակցութեամբ պէտք է վարեն այդ տեսակ հանդէսները՝ ակնկալեալ ազդեցութիւնը և արդիւնքը ձեռք բերելու համար։ Մեր սոյն հանդէսը, որ բոլորովին անարժան է հանդէս կոչուելու, հետեւեալ կերպով կրնամ նկարագրել ձեզ։ Հանդէսը կարգադրողներ չունէր և պաշտօնապէս ոչ ոք հրաւիրուած էր, ուստի ո՛չ կառավարութեան կողմէն, ո՛չ հիւպատոսներէն և ոչ քաղաքի օտարազգիներէն մարդ կար։

Ընթերցողը կը կարծէ սոսկ հայկական հանդէս մը կատարուած է, բայց չատ կը սխալի, որովհետեւ տեղւոյս 800 հայ բնակիչներէն արական սեռէ հազիւ 40 հանդիսականներ կային. ազգային երեւելիներէն գրեթէ ոչ ոք կար. երիտասարդներէն չատեր գալով և հանդիսի անկարգութիւնը տեսնելով, սրտաբեկ ետ դարձած էին։ Իսկ ազգային վարչութեան Քաղաքական Ժողովը իր բացակայութեամբ կը փայլէր. և Ուսումնական Խորհուրդը՝ որ սոյն նորաբաց վարժարանը պիտի վարէ ամենայն ճարպիկութեամբ, իր ատենապետը չաբաթ երեկոյին արդէն գիւղ ճամբած էր. իր ատենապետին հետ Երեսփոխանական Ժողովոյ ատենապետն ալ զրկելով, որովհետեւ երկու պաշտօններն ալ միեւնոյն անձնաւորութիւնը կը վարէ։ Ի բացակայութեան կարգադրիչներու, բազմաթիւ կանայք հանդիսի սրահը գրաւած էին անխտիր կերպով։ Կղերական դասը եկաւ, իւր օրհնութիւնը կատարեց. երգեցիկ տղայք կամ օրիորդներ չկային. մէկ երկու երգեր երգեցին դպրոցի վարժապետներէն ոմանք ընկերակցութեամբ մի քանի տիրացուներու։

Անշուք կերպով վերջացաւ հանդէսը և դպրոցին երկու դռներուն վրայ մէկ մէկ պնակ դրուեցան հանգանակութեան համար, ուսկից ընդ ամենը ճիշդ 180 դրուշ գոյացեր է։ Այս հանդէսը պատուաբեր չէր Տրապիզոնի և չէր յուսացուէր այս տեսակ մի բան։ Շատեր քաղաքիս առանց առաջնորդի մնալուն կը վերագրեն, բաւական իրաւացի կերպով առարկելով թէ գաւառական քաղաքներու մէջ կարող և գործունեայ առաջնորդ մը ազգային գործոց ոգին ու փայլն է։ Ճշմարտապէս խօսելով, Տրապիզոնի ազգային ամեն գործոց մէջ միեւնոյն անկարգութիւնը և անտարբերութիւնը կը տիրէ. դպրոցներն նորէն անտէրութեան մատնուած են, եկեղեցիները բոլորովին անշքացեր են և եկեղեցական դասը իրեն կոչումէն հեռացած ընթացքի մը մէջ է։ Վերջապէս քաղաքիս ազգային գործոց վիճակը կամաց կամաց աննախանձելի և անկերպարան դառնալու վրայ է։

## ԱՆԳԼԻՈՅ

### ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ՄԷԿ ՆԻՍՏԸ

(Շարունակութիւն, տես Թիւ 206)

Պ. Տիլքի պապը նշանաւոր քննադատ մ'եղած է, և ունի առաջին կարգի գրութիւններ, և մանաւանդ Ցունիուսի թղթոց ճշմարիտ հեղինակին վիճաբանութեան վերջին խօսքերովն կարի հռչակաւոր հանդիսացած է։ Իսկ իւր հայրը, իբրեւ յանձնակատար, գործոն մաս մ'ունեցած է 1851 և 1862 ամաց Աշխարհահանդէսից մէջ, և այն առթիւ պառոնէթութեան պատուանունը ժառանգած է։

Տարակոյս չկայ որ Լոնտոնեան քաղաքականութեան դատապարտելոց այս անձնական մերձաւորութիւնը, ինչպէս նաև ընտանեկան միջավայրը, ի վաղուց իրենց տըպաւորութիւնը ըրած լինին Պ. Կարոլոս Տիլքի մտացը վրայ, և նորա ասպարիզական կոչումը որոշած լինին։

Քէմպրիճի մէջ արդէն բուռն հանրապետական մ'էր։ Ճօն Սթուարթ Միլ իւր սիրելին էր, իսկ Մածծինի իւր Աստուածը։ Տակաւին զարմացմամբ կը յիշուի անգլիական Մօնէի բանախօսութեան ատեն տեղի ունեցած չանմընկէչ առաջարկութիւնն՝ որով իւրաքանչիւր գիւղի հասարակաց հրապարակին մէջ ընկերակցութեանց ծախուք Իտալական մեծանուն յեղափոխականին արձանը կանգնել կը յորդորէր։ Այս առաջարկութիւնը քուէարկեցաւ մեծ եռանդեամբ. սակայն դրամը պակսելով, և ոչ իսկ սիւնը մը տրուեցաւ գործոյն։

Այս այն ժամանակն է, յորում Պ. Յովսէփ Չամպըրլէն, ուրիշ արմատական մը ի պաշտօնարանի, զոր մարթ է անուանել ազատական յաղթութեան Պալէօլթը, կ'ըսէր յայտնապէս թէ «Իմ բարեկամներէս մին կ'անցընէ իւր ժամանակը ջանալով որ Կալլէսի իշխանը հանրապետական գաղափարաց յեղաշրջէ. կը յուսանք ամենքս ալ որ պիտի յաջողի յայդմ, սակայն հաւանելու ենք որ մինչեւ հիմա դեռ կարի մասնական կերպով գործի ձեռնարկուած է։»

Այն անգլիական մեծ համալսարաններն՝ ուր արուեստական բան մ'չուսուցուիր, բայց կ'ստացուի հոն ընդհանուր զօրաւոր կրթութիւն մը, պէտք է ըսել թէ կը ծառայեն կառավարչաց դասուն՝ իբրեւ զօրաւոր գործի մը ընտրութեան։ Հոն կը ծըլուին մեծ համբաւոց հիմունքը, և քիչ անգամ կը պատահի որ մարդ մը դրագիտութեան կամ քաղաքականութեան ասպարիզին մէջ յառաջանայ առանց այս գործարանէն անցնելու։

Երբ Պ. Կարոլոս Տիլք ելաւ հանեց՝ Միտլ-Թէմփլի փաստաբանից ակումբը գրուելու համար, արդէն ժամանակին մարդոց աչքը իւր վրայ դարձնել տուեր էր, որոնք բոլոր յոյսերնին իրեն վրայ դրեր էին։ Հաստատապէս գիտէին որ ինքը նոր ճամբայ մը պիտի բանար ազատականութեան մեծ եռանդին որ կ'ընթանար աւատական հրէշաւոր շինուածոյն, այսինքն Մեծին Բրիտանիոյ թանձր պանդուածոյն մէջէն։ Բայց ոչ ոք կը կարծէր թէ այդ գործոյն յաջողութիւնը այնչափ չուտ ու կատարեալ պիտի ըլլայ։ Եւ ի՛նչպէս կարելի էր հաւատալ, մինչ կը տեսնուէր որ Պ. Տիլք նաև կը մտանէր ուղեւորելու աշխարհի չուրջը։

Ռասսիկ քալող, այր խորամանկ, անխոնջ որսորդ և անզուգական թիակավար, անանկ որ փոքրիկ արշաւանք մը բաւական չէր իւր բովանդակ ոյժը սպառելու։ «Իմ հայրենեաց գործոց ձեռնամուխ ըլլալէն առաջ, կըսէր ինքն իրեն, պէտք է որ չրջիմ, տեսնամ ու ճանչնամ այս բրիտանական մեծատարած ինքնակալութիւնը, որուն սահմանաց վրայ արեւը մարը չմտներ։»

Եւ ահա կը մեկնի յԱրեւմուտս։ Ճամբան, Միսուրիի մէջ, Պ. Հէբուորթ Տիքսընի կը պատահի և կը կապուի անոր հետ։ Երկու երիտասարդք միասին կը ճանապարհորդեն Միացեալ-Նահանգաց մէջ, միայն Մորմոնեաց երկրին մէջ իրարմէ կը բաժնուին։ Տիքսըն կը վերադառնայ յԱնգլիա գրելու այն գիրքը՝ որ իւր լաւագոյն մատենագրական երկասիրութիւնը համարուած է Նոր-Ամերիկա անուամբ. իսկ Կարոլոս Տիլք կը շարունակէ իւր ընթացքը, կ'անցնի յԱւստրալիա, կ'այցելէ Նոր-Զէլանտան, Անգլիական Հնդկաստանը, Սէյլան, Գահիրէ ու Տաճկաստան։ Եւ ապա, յետ երկուց ամաց բացակայութեան, ինքն ալ կը վերադառնայ հայրենիք, և իւր հետազօտութեանց արդիւնքը կը հրատարակէ երկու հատորի մէջ, գեղեցիկ տիտղոս մը տալով անոր, այսինքն Մեծագոյն Բրիտանիա։

Այս բանս կ'ըլլար 1868ին, մինչ հեղինակը հազիւ քսան և հինգ տարեկան կար։ Զարմանալի յաջողութիւն։ Երբեք նոր հեղինակի մ'առաջին գործը ասոր նման ձեռք ձեռք յափշտակուած չէր։ Ամեն ամիս տպագրութիւնք միմեանց կը յաջորդէին, առանց հաշուելու այն վնասները՝ որ յառաջ եկան իւր Յովնաթան հօրեղբօրորդւոյն ըրած նմանատիպ տպագրութեամբը, որոնք նետի պէս կ'անձրեւէին ամեն կողմ։ Եւ այս գրքին յաջողութիւնը ո՛չ թէ լոկ համբաւ մ'էր, այլ ընտիր ու հաստատուն յաջողութիւն մ'էր թէ՛ ընթերցանութեան, թէ՛ վիճաբանութեան և թէ՛ հրատարակութեան տեսակէտով։ Խորհրդարանը կը յուզէր այս գրքին ըրած յայտնութիւններէն, և գաղթականութեանց կառավարիչք ստիպուեցան խոստովանիլ թէ բան մը նաեւ աւելի գրուած չէր։

Անցնինք հիմայ ուրիշ բանի։ Ընտրութեանց ժամանակը հասած ըլլալով, և Չէլսի բարձրացողն իւր Զարլինի գտած յանկարծական փառացը վրայ, կ'արձակէ զինքը ուսիւմի նման Երեսփոխանական ժողովոյն մէջ։ Յաջորդ տարին Պ. Տիլք ժառանգեց իւր հօրը տիտղոսը, մեծագումար հարստութիւնը և մատենագրական ձրից ժառանգութիւն մը, և քսան և վեց տարեկան հասակին մէջ ազատական կուսակցութեան ամենէն նշանաւոր ու յառաջադէմ անձերէն մին եղաւ։

Ծանօթ է նորա խորհրդարանական ընթացքը։ Գուցէ նուազ ծանօթ եղածն այն է որ 1870ին, Ֆրանսայի աղէտից ժամանակ, եթէ Պ. Տիլք իբրեւ քրիստոնեական օրէնսդիր պատշաճ չի դատեց զինուորելու Ֆրանսական բանակին մէջ, գոնէ ուզեց օգնել մեր վիրաւորելոց։ Ուստի բանակի վիրադարմանի անպաճոյճ տաղաւարով, այն աչաւոր ձմռան բոլոր պատերազմաց մէջ գտնուեցաւ։

Սակայն ինքն ալ քիչ ատենէն աղետալից դժբաղդութեան հանդիպեցաւ։ Զքնաղ օրիորդի մը հետ ամուսնանալով, որ իւր Չէլսի Մըլբէրի մէջ գտնուած տանը՝ գիտնոց ու արուեստագիտաց ամենէն հաճոյական, օտարաց և մանաւանդ Ֆրանսացոց ամենէն սաղնական կեդրոնավայր ըրած էր, Պ. Տիլք զրկուեցաւ յանկարծ այդ բանէն իւր կողակցին մահուամբը, որուն հետ մինչեւ վերջը կը յուսար ապրելու։ Սա մեռնելու ատեն աղաչած ըլլալով իր ամուսնոյն չթաղելու զինքը, այլ հրով այրելու, Պ. Տիլք նորա այս փափաքը փութաց ամենայն բարեպաշտութեամբ կատարելու, որուն համար անգլիական կղերին կողմանէն դառն ու անխորհուրդ թշնամանաց նշաւակ եղաւ։ Դիտելու արժանի բան մ'է, գործողութիւն մ'է զոր չատ մեծ զգուշութեամբ միայն իւր պաշտպաններուն կարելի է յանձնարարել, որովհետեւ չկայ բան մը, որ եւ է գոյն ու տարազ կրող եկեղեցականաց համար ա՛յնքան ատելի որքան դիակնակիզումը։ Սակայն Պ. Կարոլոս Տիլքին սրտին մէջ կարի իսկ զօրաւոր էր ընտանեկան զգացումն, և ահա այդ մասամբ եւս Փարիզցի մ'է։

Պ. Կարոլոս Տիլք ըսած է իւր իսկ անձին նկատմամբ թէ յաջողակ մատենագիր մ'է, բայց անյաջող պերճախօս։ Սակայն կը սխալինք եթէ բառական կերպով իւր ըսածն ընդունինք։ Տարակոյս չկայ որ չունի այն նուիրական հուրը՝ որ զժողովականս կը բորբոքէ և զանոնք իրենցմէ դուրս կը հանէ։ Սակայն մեծ պերճախօսութեան գիտութիւն չունենալով՝ չպատահիր որ մինչեւ հոն բարձրանայ։ Բայց իւր ճառած նիւթոյն վրայ ունեցած խորին հմտութիւնը, մէջ բերած նոր ու խուռն տեղեկութիւնները, իւր տեսութեանց յստակութիւնը, իւր խօսից ճշմարտութիւնը, և ամեն բանէ աւելի իւր անխռով զուարթութիւնը, Երեսփ. ժողովոյ մէջ ամենէն ախորժելի ճառախօսներէն մին ըրած են զինքը։

Ինչ որ ալ ըլլայ, ախորժելի է լսել զինքը, որովհետեւ կարելի է միշտ իրմէն հետաքրքրական և փնտռական բան մը ուսանիլ։ Բաց ասկէց, հաճոյքով կը տեսնէ մարդ նորա գեղեցիկ, չնորհալից ու նուրբ դէմքին հետ, իւր հուժկու վայելուչ իրանը և իւր համարձակ ու քաղցր նայուածքը։ Ոչ ոք իրմէ աւելի կատարեալ ազնուազգի մարդու ճիշդ գաղափարը տուած է ինձ, և կատարեալ ազնուազգի ըսելով կ'իմանամ այն մարդը՝ յորում ազնուութիւն և ուղղամտութիւն դիմակ մը չեն այլ կենդանի զօրութիւն։

Սակայն այս ուղղամտութիւնը քաղաքագիտական նիւթոց մէջ Բրիտանական յատուկ տեսակ մը ախորժակէ չփրտեր։ Ֆրանսացւոց համար օտարազգի հրապուրիչներէն աւելի վնասակար բան չկայ, որոնք այնչափ բարեկամ կ'ըլլան մեր երկրին հետ, որ իսկոյն կ'սկսին մեր չահերը իրենց չահէն չզանազանել։

Պ. Կարոլոս Տիլք երեսուն և ինն տարեկան հասակին մէջ արդէն խորհրդարանական [illegible] է, և բոլոր իւր խօսքերը կչիռ մ'ունին։ Ահա Պ. Տիլք ի պաշտօնարանի, վասն զի թերեւս ժամանակն հասած է յիշելու թէ ինքը Եգիպտոսի վրայ անձին յատուկ տեսութիւններ ունի։

Դեռ չորս տարի յառաջ յայտնի գրուեցաւ թէ սակայն Թագաւորավայել բաժին մ'է, որուն վրայ Անգլիա ձեռք դնելու է առանց վարանելու։

— Մենք Ֆրանսայի հետ դժկամակի՛լ, ըսեր էր յանձնամ Պ. Տիլք, ես աշխարհիս մէջ վերջինն եմ այդ բանին փափաքող։ [illegible]

ԼԻԹՕԳՐԱՖԻ ԱՍԱՐ
ԳԵՂԵՑԻԿ ԳՐՈՒԱԾՔ
Գրեց և Հաւաքեց
Մէհրան Աբէլեան

Բարոյական, Նկարագրական, Գիտական և Պատմական հատուածներ, Առակներ, Զուարճալիք, Հանելուկներ, այլ և այլ Մուրհակներ, Պայմանագրեր, Նամակներ և Ալբերսագրեր։

Կը ծախուի Հայ գրավաճառաց և Պահճէ-Գափու Ջրավաճառ Պօղոս և Յակոբ աղաներու քով։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ
ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Ա Զ Դ

Ռումէլիի Երկաթուղեաց արժէթղթոց 88րդ վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի Արքունի Փողերանոցին մէջ հրապարակաւ և Օսմ. Կայսերական Պանքային աջակցութեամբ, յառաջիկայ չաբաթ օր, 27 սեպտեմբեր (Ն. Տ.), ճիշդ կէս օրին։

13/25 սեպտեմբեր 1884
Կ. Պոլիս

The «Economic» Co-Operative Society Limited

«ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ»
ԳՈՐԾԱՆԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

(Ղալաթիա, Վօյվօտա փողոց, Օսմ. Կայս. Պանքային դիմաց)

Տնօրէն ժողովոյ օգոստ. 3 ի նստին մէջ որոշուեցաւ սահմանափակ թուով [illegible] անդամներ ընդունիլ ընկերութեան մթերանոցները. տոմսի մը գին որոշուեցաւ տարեկան մէկ մէճիտիյէ ամսոյս 15 էն սկսեալ. տոմս ունեցողն իրաւունք պիտի ունենայ ընկերութեան մթերանոցէն ամեն ինչ գնել նոյն նպաստաւոր գներով որով կը գնեն նոյն իսկ բաժնետէր անդամք։

Օգոստոս 15էն յետոյ Ընկերութեան Մատակարարին դիմելով կարելի է ստանալ տոմսեր և գնոց ցուցակներ։

Ղալաթիա, 5 սեպտեմբեր 1884

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ 1,852,000 Անգլ. Ոսկի
Պահեստի դրամ 274,155 » »

LONDON AND LANCASHIRE
ԼՕՆՏՕՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ

Սոյն ընկերութիւնն չափաւոր գիներով ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնայ ընդունիլ, Բերայի, Ղալաթիոյ, Պոլսոյ և մօտակայ գիւղերու մէջ. գիներու և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուղղակի պէտք է դիմեն առ.

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ
Ր. Ֆ. ՐԱՈՒԹ
Ղալաթիա, Հալաճեան խան 16–17
ԴԵՐ–ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
Յ. ԱՍԱՏՈՒՐ
Կ. Պոլիս, Կամարջըլը գլուխ, Եէնի-ճամի 32

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

## ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ ՀՐԷԱՅ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Թարգմանիչ
Կ. Ս. ԽԻԹԻՐՃԵԱՆ

Հրատարակիչք
Նշան Կ. Պէրպէրեան և Ս. Տէօվլէթեան

Էօժէն-Սիւ գաղղիացի մեծանուն վիպասանին սոյն նշանաւոր գործը, զոր Մասիսի Մեծ. Խմբագիր Կ. Ս. Խիթիրճեան էֆէնտի ասկէ 18 տարի առաջ թարգմանած և իբր թերթօն Մասիսի միջոցաւ հրատարակելէ յետոյ՝ զատ ևս տպագրած էր, ժամանակէ մը ի վեր սպառած լինելով, այս անգամ Մեծ. Թարգմանիչը կրկին աչքէ անցուցած, լեզուին մաքրութեանն և ոճերու գեղեցիկ բացատրութեանց մեծ խնամք տարած և մասնաւոր սրտմտանօք մը մեզ յանձնած է երկրորդ անգամ տպագրել պատկերազարդ։

«Թափառական Հրեայն» 1600 մեծադիր երեսի մօտ, 4 ընդարձակ հատորէ պիտի բաղկանայ, մաքուր թղթի վրայ գեղեցիկ տպագրութեամբ։

Ամբողջ գործը պիտի պարունակէ Գաղղիերէն բնիր տպագրութենէ մ՚ընդօրինակեալ և մասնաւոր խնամոք փորագրեալ 100ի մօտ գեղեցիկ պատկերք, և բացի աստնցմէ, 60ի չափ ալ մեծադիր և բնիր պատկերներ, որք մաքուր թղթի վրայ զատ տպագրուելով պիտի զետեղուին գործոյն մէջ։

Մէկ մի հատորին բաժանորդագրութեան գինն է կանխիկ 25 ղրուշ։

Տասն և վեց երեսէ բաղկացեալ մէկ մի թերթ 50 փարայ։

Գաւառաց համար թղթատարութեան ծախքն միասին հաշուելով, մէկ հատորին գինն է 30 ղրուշ։

Գաւառներէն բաժանորդ գրուիլ փափաքողք պարտին բաժանորդագինն կանխիկ յղել Բուրաստան Մանկանց Հանդիսի խմբագրատունն հետևեալ հասցէիւ.

ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ
Կ. Պոլիս Սուլթան-Համամ թիւ 14

## ԱԶԴ

Տօքթէօր ժան Աւկուստինի պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ ամեն երկուշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը առաւօտեան ժամը 2էն 3 ½ Պէշիկթաշ, Ֆինտըգլը-Մէյտանի Թաղ. Ժողովրդեան Դեղարանը ձրիապէս հիւանդ կընդունի և կը դարմանէ։ 5—2

## ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ԲԻՒՅՈՒՔ-ԴԷՐԷ, Թիւ 3 վաճառատան մէջ մեծ և փոքր քանակութեամբ կը վաճառուին հետևեալները.
Համբաժուխ, ՆԻՔՈՒԼ և ԲԱՐՏԻՖ.
Ջուլհակի երկաթ, ԲԱԼՏԻՐ — թիւ 1.
Համբաժուխ, ԲՕԲ.
Տախտակ աղիւս, ԲՕՎԷՆ.

Բոլոր այս ապրանքներն ընտիր տեսակէ են և ԽԻՍՏ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ կը վաճառուին։

## ԱԶԴ

Հայերէն և Ֆրանսերէն լեզուաց գաղնիկ, կարի և ձևի հմուտ վարժուհի մը, կը փափագի դասախօսուհի պաշտօն մը գտնել ազգային վարժարանաց մէջ։ Պէտք ունեցողք կրնան դիմել Արևելքի խմբագրատունը։

## ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

[illegible]

ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ՄԵՏԱՂԵԱՑ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ
**ՏՈՒՓԵՐՈՒ**
մանաւանդ Ծխախոտի համար
ԲԱՐՈՒՆԱԿ ԲՈՒԼԱՏԵԱՆ

Մենաշնորհեալ յՕսմ. կառավարութենէ ՇԱՏ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ, թիթեղեայ տուփեր մանաւանդ ծխախոտի համար։

Գործին գեղեցկութեան, դիմացկունութեան և այլ ամենայն տեղեկութեանց համար դիմել առ

Խ. ՇՈՄՏԱՆՃԵԱՆ
Ղալաթիա, Մահմուտ փաշա թիւ 38
Պոլիս, Եէնի-ճամի, Չիչէկճիլէր փողոց » 51

Գաւառներէ ուղղակի յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ
**ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ**
677 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱՅԻ 677
ԴՈՒԼԷ-ԴԱՐՈՒ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՔ

Փոքր դիմաց լուսանկարք վայրկենական կը հանուին

Տեսարանք Կ. Պոլսոյ
Արևելեան համազգեստից պատկերներ
Լուսանկարչութեան վերաբերեալ նիւթեր
Գիները խիստ դիւրամատչելի են։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ

## ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Նիզամիյէ երքանը անսարը լէյլէն միւլազըմլըգա օլընաճաղը էվվէլճէ իլան գըլընմըշ իսէ տէ իւչ սէթմիշ ալթըն գըլըճ Սըլահ էնտէրունի իւճէր գըլէրի ճէմաթի օն պըրուշա թալիպի էօհտէսինէ օլընըլտըղը հալտէ վէ շէրայիթինի անլամագ իսթէյէնլէրին լէվազըմաթը տահըլիյէ հէյէթինէ իլան օլունուր։

Ֆի 22 Եյլուլ 1300

3—1

## ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Դաիրէի մարքումէ ֆապրիգալարընա հիւմայունընտա լազըմ օլան իւչ պին գըյէ պուլղուր... [illegible] թիճարէթ օլունաճաղ իսէ պու պապտա թալիպ օլանլարըն վէ շէրայիթինի անլամագ իսթէյէնլէրին լէվազըմաթը տահըլիյէ հէյէթինէ իլան օլունուր։

11 Եյլուլ 1300

3—3

## ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Նիզամիյէ խաստախանէ պուլունան... [illegible] ... լէվազըմաթը տահըլիյէ հէյէթինէ իլան օլունուր։

11 Եյլուլ 1300

3—3

## ԻԼԱՆ

Տէրխանէի Թիճարէթ օտասընտան մէվրուտ իլան վարագասը տըր

1884 սէնէսի գըշընտան էվվէլինին խաթթըմասընտան 1883 սէնէսի մայըսընըն... [illegible] ... Ղալաթա Մէհմէտ Ալի փաշա խանընտա պուլունան Տէրխանէի Թիճարէթ օտասը տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլանընա խըթթարէն գըլընըր։

11 Եյլուլ 1884

Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

## ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՈՎ ԱՌԱՆՑ ՑԱՒԻ ԱԿՌԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Թիւ 1, Պահչէ-գաբու, Կոստանդնուպոլիս

Դարուս ամենամեծ գիւտերէն մէկն է անտարակոյս ելեկտրական զօրութեան կիրառութիւնն յօգուտ մարդկային պիտոյից։ Ասոնց մէջ թերևս կարևորագոյն է այն արդիւնքն զոր կը մատուցանէ նա գործնական բժշկութեան, յորոց մի է նաև ատամնաբուժութեան տուած նոր և հրաշալի օժանդակութիւնն։ Այս է ելեկտրական արգելանքն, ճարտարապետեալ հնարք որով կ'անհետանան ամէն ցաւ և խուլ, ցաւ կամ տագնապ որ ակռայ հանելու գործողութիւնն այնքան դժնդակ կ'ընծայէ։ Այսուհետև հնարքն ելեկտրական գործոյն, ակռայ հանելն դիւրամատչելի կ'ընծայուի մարդոց իսկ, յորոց յաճախ թօթափել անցդատարար կ'ելլեն ատամունք, առանց որ և է փոքրագոյն ցաւ մը պատճառելու։ Ելեկտրական ատամնահանութիւնն գտնել երևոյթ յԱմերիկա, որդէն իսկ սահմանեալ է մարդկային ազգին մեծ ծառայութիւն մատուցանելու, որոյ ի մամնակցութիւն կը հրաւիրէ Ս. Խաչատուրեան իւր բազմաթիւ յաճախորդքն, ինչպէս նաև զամէն տառապեալս ատամնախօթութեամբ։ Փորձը կրնայ ապացուցանել թէ այս նոր եղանակաւ կարելի է ոչ միայն առանց ցաւի հանել ակռայն, այլ որ ոչ նուազ պիտանացու է, ելեկտրական զօրութեան ազդեցութեամբ առաւել ևս կը բարուքի մնացեալ ակռաներուն առողջական վիճակն։

## 1882ի ԳԻՍԱԻՈՐԸ

LACOMETE DE 1882
DEPOTA GALATA
MOUMHANE CITÉ FRANÇAISE Nº 8&9
Z. MARANGHIDES

Այս հաշակաւոր վուլտայ սիկարի թուղթը որ ամենաբնտիր տեսակն է, կը յանձնարարուի ծխողաց։ Մայրաքաղաքիս ճաշակաւոր վարժարանի փորձելով հաստատուած է թէ և ոչ մէկ թունաւոր բուսական նիւթ կը պարունակէ։ Ընդհանուր չառևտաբանն է՝ բոլոր Տաճկաստանի համար Ղալաթիա, Մահմուտ փաշա Սիլք Փրանսէզ, 82 թիւ, Պ. Զարաֆիս Մարանկիտէսի վաճառատունը։

Կը գտնուի նաև Կ. Պոլսոյ և Ղալաթիոյ բոլոր ծխավաճառաց քով։

6–78

## ՀԱՅ ԹԻՅԱՎԱՃԱՌ

Է Թոփճիլէր փողոց, Ալէմտար մօտ, Թիւ 70

Այս վաճառատունն՝ որ մէկ տարիէ աւելի ժամանակէ հետէ իւր յաճախորդները գոհացնելու ջանք չէ խնայած, կը ծանուցանէ թէ Չինաստանի և Ճավայի բերքերէն սոյ անգամ պատուական տեսակ բնտիր թէյեր (ᵔᵔ) բերել տուած է յատկապէս, և կը խնդրէ սիրելի ազգայինները, մանաւանդ գաւառացի Հայ տօնավաճառներէ, որպէս զի հաճին դէմ փութալ ի մօտոյ տեսնել իւր ապրանքներն և փորձել թէ՝ տեսակաց լաւութիւնը, և թէ գիներու աժանութիւնը։

ԳՈՒԻՆ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
**ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ**
ՌԸԼԻԷՆՍ

Մանրամասն տեղեկութեանց. — Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Ժ. Վ. Ուիլթոլ, Նորկիւաստեան խան, Պաղչէ-գաբու, Պոլիս. կամ Ղալաթիա, Աէքիւրատօ խան թիւ 15։

## Ն. ԲԱՔԷ ԷՆԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսիլիայի և Բոնէի միջև կանոնաւորական բանուկ

Սամսոն և Տրապիզոն երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լա Մէկքէյէ, որ Սեպտեմբեր 10ին Մարսիլիայէն և սեպտեմբեր 27ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լա Մէլօ, որ սեպտեմբեր 3ին եշաբթի օր երեկոյեան ժամ 4ին պիտի մեկնի։

Ուղևոր և ապրանք կ'ընդունի։

Նաւավարձի, ուղևորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակալն
ԹԻՆԻՐՕԹԻ ԲՐՊՈՒԼ
Մահմուտ փաշա, թիւ 141

## ՖՐԷՏ, ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորաբար կը բանին Լիվերպուլ և Արևելեան միջև.

| Անուանք | Թոնոյ | Անուանք | Թոնոյ |
|---|---|---|---|
| Ալճերեան | 2500 | Ֆլորենթեան | 3700 |
| Անտալուզեան | 2500 | Ֆլամինեան | 3700 |
| Անատոլեան | 2500 | Ֆլավիեան | 3700 |
| Աթենեան | 2500 | Իթալեան | 5500 |
| Արապեան | 3700 | Իպերեան | 5500 |
| Պալեարեան | 6000 | Իսթրեան | 5500 |
| Պուլկարեան | 6000 | Լեսպիան | 2200 |
| Քասթիլեան | 800 | Լիկուրեան | 2500 |
| Սայպրեան | 2000 | Լիպանօն | 800 |
| Տիտօ | 700 | Օրօնթէս | 700 |
| Էճիփթեան | 3700 | Բէրուվեան | 3800 |
| Ֆապիան | 3700 | Վէնէթեան | 6800 |
| Ֆալերնեան | 3700 | Վիրճինեան | 6800 |

Լիկուրեան շոգենաւը նաւապետ Մաք Նապ, ընդհանուր վաճառքով դէպի ամսոյս 29ին Լիվերպուլէն ասդ կ'սպասուի։

Ուղևորներու համար ամեն դիւրութիւն կընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվերպուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Ճիպրալթար, Պ. Պ. Բարլըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վաչման և ընկ.
Մալթա, Ա. Բանիլիրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկորտատոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիթալ և ընկ.

## ՔՈՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվերպուլ և Միջերկրականի միջև.

| Անուանք | Թոնոյ | Անուանք | Թոնոյ |
|---|---|---|---|
| Օրանիա | 7,000 | Մալթա | 3,000 |
| Ատլաս | 3,000 | Մորոքքօ | 2,500 |
| Ալճերիա | 3,000 | [illegible] | 2,500 |
| Պոդնիա | 4,600 | Պավոնիա | 5,000 |
| Պարթիա | 3,800 | Բաթավիա | 3,200 |
| Պալէստին | 2,500 | Բալմիրա | 3,000 |
| Պրիթիշ Քուին | 1,200 | Սերվիա | 7,800 |
| Սէֆալոնիա | 5,000 | Սքիւթիա | 4,600 |
| Քաթալոնիա | 4,700 | Սարակոսա | 3,000 |
| Շերպուրկ | 2,000 | Սամարիա | 3,000 |
| Տէմէրարա | 2,500 | Սիտոն | 3,000 |
| Կալլիա | 4,000 | Թարիֆա | 3,000 |
| Քէտար | 2,500 | Թրինիտատ | 2,500 |
| Մարաթոն | 3,000 | | |

Բալմիրա շոգենաւը, նաւապետ Ճօնն Ֆերկիւսըն, Սեպտեմբեր 22ին Լիվերպուլէն ասդ կ'սպասուի։

Դիմել առ
ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա

## ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերպուլ և Միջերկրականի միջև բանող շոգենաւք

| Անուանք | Թոնոյ | Անուանք | Թոնոյ |
|---|---|---|---|
| Փանորմուս | 4200 | Օսպրիա | 3000 |
| Ֆիտոս | 4000 | Ներիթիս | 3000 |
| Օլինդա | 4000 | Իրիս | 3000 |
| Սեսոստրիս | 3250 | Ագամեմնոն | 1700 |
| Թեպէ | 3250 | Լոթուս | 800 |
| Մեմֆիս | 3250 | Օսիրիս | 800 |
| Մարէոթիս | 3250 | Սելիք | 700 |

Ֆելուս շոգենաւը, նաւապետ Գուբբըր, սեպտեմբեր 26ին Բոթիէն ասդ պիտի վերադառնայ և հետևեալ օրը՝ 27ին՝ Լիվերպուլ պիտի ուղևորի։

Բեկոս շոգենաւը, նաւապետ Ֆորեսթըր, հոկտեմբեր 7ին Լիվերպուլէն ասդ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չեզոքական յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանճըգ փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվերպուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվերպուլ

## ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերպուլ, Միջերկրականի և Օտեսայի միջև կանոնաւորաբար բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

| Անուանք | Թոնոյ | Նաւապետք |
|---|---|---|
| Այա Սոֆիա | 3,000 | Պոքս |
| Արաքսէս | 2,500 | Ռոճըրս |
| Արտաքսիա | 2,500 | Քրուքշանք |
| Լաքոնիա | 2,500 | Ուիլքս |
| Մասեդոնիա | 3,500 | Մարշ |
| Ռումելիա | 2,800 | Ֆօթերկիլ |

Այա Սօֆիա շոգենաւը Լիվերպուլէն ասդ եկաւ։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղևորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲՈՒԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

## ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

| Անուանք | Թոնոյ | Անուանք | Թոնոյ |
|---|---|---|---|
| Ալպանօ | 2,000 | Լէոփոլտօ | 4,500 |
| Անճէլօ | 3,000 | Մարէնկօ | 4,300 |
| Արկօ | 1,300 | Մարսալա | 2,500 |
| Պասսանօ | 3,500 | Միլօ | 2,000 |
| Պորոտինօ | 2,200 | Ներօ | 2,000 |
| Պրավօ | 2,000 | Օթէլլօ | 5,000 |
| Գէտրա | 2,600 | Օրլանտօ | 3,000 |
| Գալլիէօ | 2,500 | Օտրանտօ | 4,500 |
| Գամիլլօ | 2,100 | Օթթօ | 2,000 |
| Գադօ | 2,000 | Բասիֆիք | 1,200 |
| Գոմօ | 2,700 | Բալէրմօ | 3,200 |
| Տիտօ | 2,300 | Բասսէր | 1,700 |
| Տօլինօ | 1,800 | Րիգօ | 2,800 |
| Տրիգօ | 2,600 | Րիալթօ | 4,400 |
| Էրատօ | 2,600 | Րինալտօ | 3,200 |
| Ֆալքօն | 800 | Րոլլօ | 3,000 |
| Ֆիտօ | 1,700 | Ռոմանօ | 5,500 |
| Ֆլամինիօ | 1,600 | Ռոմէօ | 3,500 |
| Կալիլէօ | 5,560 | Սալէրնօ | 4,000 |
| Կիտօ | 2,200 | Սաքքօ | 2,000 |
| Կոզզօ | 1,800 | Սիլվիօ | 2,000 |
| Կրոտօ | 2,200 | Սորենթօ | 4,300 |
| Հանկօ | | Թասսօ | 1,200 |
| Հէրօ | 2,000 | Թ. Ուիլսըն | 3,000 |
| Հերմիտ | 3,000 | Թէկէր | 1,300 |
| Հիւմպէր | 1,200 | Թորէլլօ | 2,800 |
| Ճիաօ | 2,300 | Թրիամֆօ | 3,600 |
| Քէլլօ | 2,000 | Եէնօս | 3,600 |
| Քովքօ | 2,200 | Զէպրա | 1,000 |
| Լէօ | 2,000 | Զէրօ | 140 |

Կրօմօ շոգենաւն ամսոյս 7ին Անգլիայէն մեկնեցաւ Զմիւռնիա, Պոլիս և Օտեսա երթալու համար։

Ուղևորներու համար ամեն դիւրութիւն կընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
ՖՐԵՏԵՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17–18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

Արտօնատէր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

## ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ

### ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1884 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 31

(Բաց է կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց երթևեկութեան ժամերը

Ժ. Վ. — Թ.

)12 Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլիքտաղէ Թարապիա Եէնիքէօյ (Եէնիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 32
)12 35 Եէնիքէօյ Աթէնիա Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Արնաւուտքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 19
)1 — Բ. և Ա. Գավագ Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլիքտաղէ Թարապիա Եէնիքէօյ (Եէնիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 17
)1 50 Եէնիքէօյ Աթէնիա Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Արնաւուտքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 22
)2 Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլիքտաղէ Թարապիա Եէնիքէօյ (Եէնիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Աթէնիա Միրկէօն Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք պիտի հանդիպի) 20
)2 35 Եէնիքէօյ Աթէնիա Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Պէպէքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի բաց ի ուրբաթ օրերէ) 28
3 15 Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլիքտաղէ Քիրէճպուրնու Թարապիա Եէնիքէօյ Աթէնիա Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Արնաւուտքիւղէն մեկնող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 32
)4 Բ. և Ա. Գավագ Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլիքտաղէ Թարապիա Եէնիքէօյ Աթէնիա Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ 34
5 15 Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլիքտաղէ Թարապիա Եէնիքէօյ Աթէնիա Միրկէօն Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ. 23
6 15 Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլիքտաղէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշչապահճէ Եէնիքէօյ Միրկէօն Գանլըճա Բ. և Ա. Հիսար Գանտիլլի Արնաւուտքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Օրթաքէօյ Գուզկունճուք Պէշիկթաշ Իւսկիւտար 25
8 15 Ա. և Բ. Գավագ Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլիքտաղէ Թարապիա Եէնիքէօյ Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ (ուրբաթ օրերը Աթէնիա պիտի հանդիպի) 20
10 — Մէզարպուրնուէն Պէյլիքտաղէ Թարապիա Եէնիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Արնաւուտքէօյ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ 28

Արնաւուտքէօյէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց ժամերը

)11 30 Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ 22
)12 Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ 28
)12 30 Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ 25
)1 10 Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ Գապաթաշ 21
)1 55 Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ 1
)2 25 Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ Գապաթաշ 19
)3 10 Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ 17
4 15 Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ Գապաթաշ 19
10 50 Հիսարէն ուղղակի կամուրջ 19
11 10 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ 25

Ասիական եզերէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց ժամերը

)11 45 Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Գապաթաշ 21
)12 15 Պէյգօզ Բաշչապահճէ Բ. Բաշչամահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի (Գանտիլլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 22
)12 50 Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք 34
)2 Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք 23
)2 15 Պէյլիքտաղէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշչապահճէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի (Գանտիլլի նաւամատոյցը Գանտիլլիէն մեկնող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իւսկիւտար) 18
)3 15 Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իւսկիւտար (բացի ուրբաթէն) 1
4 15 Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Պէշիկթաշ 18
)4 Պէյլիքտաղէ Պէյգօզ Բաշչապահճէ Բ. Բաշչամահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք. 21
8 45 Պէյլիքտաղէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշչապահճէ Գանլըճա Բ. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Իւսկիւտար (ուրբաթ օրերը Բ. Բաշչամահալլէ) 22
10 25 Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ 23

(Բաց է կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթևեկող շոգենաւուց ժամերը

1 30 Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Արնաւուտքէօյ Ռ. Հիսար Միրկէօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյլիքտաղէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ 32
)1 45 Գապաթաշ Իւսկիւտար Պէշիկթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Արնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ա. և Բ. Հիսար Գանլըճա Միրկէօն Եէնիքէօյ Բաշչապահճէ Պէյգօզ Թարապիա Պէյլիքտաղէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ 25
)2 Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյլիքտաղէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ Բ. Գավագ 34
3 30 Գապաթաշ Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Պոյաճըքէօյ Աթէնիա Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյլիքտաղէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ 23
5 — Գապաթաշ Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Պոյաճըքէօյ Միրկէօն Աթէնիա Եէնիքէօյ Պէյգօզ Թարապիա Պէյլիքտաղէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ և Գավագներ 20
6 45 Իւսկիւտար Պէշիկթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Արնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ռ. Հիսար Գանլըճա Միրկէօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյլիքտաղէ 22
8 15 Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյլիքտաղէ Մէզարպուրնու 28
9 45 Ռ. Հիսար Պոյաճըքէօյ Միրկէօն Աթէնիա Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյլիքտաղէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ 32
10 30 Ռ. Հիսար Պոյաճըքէօյ Միրկէօն Աթէնիա Եէնիքէօյ Թարապիա Քիրէճպուրնու Պէյլիքտաղէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ 17
11 10 Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյլիքտաղէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ 20
11 30 Պէպէք Ռ. Հիսար Պոյաճըքէօյ Միրկէօն Աթէնիա Եէնիքէօյ 19

Կամուրջէն Արնաւուտքէօյ երթևեկող շոգենաւուց ժամերը

)12 40 Ուղղակի Պէպէք 21
)1 25 Ուղղակի Արնաւուտքէօյ 1
)1 55 Ուղղակի Պէպէք 19
)2 40 Ուղղակի Պէպէք 17
3 40 Ուղղակի Պէպէք 19
9 50 Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար (Վաթօր ելնող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 19
10 25 Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք 25
11 5 Գապաթաշ Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք (Եէնիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 22
11 45 Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք 28
12 — Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ 25

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթևեկող շոգենաւուց ժամերը

)12 20 Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Ա. Հիսար Գանլըճա Պէյգօզ Եէնիքէօյ 22
)1 25 Ուղղակի Գանտիլլի 23
)1 15 Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Ա. Հիսար Գանլըճա Եէնիքէօյ (բաց ի ուրբաթ օրերէ) 28
)2 40 Ուղղակի Գանտիլլի (բացի ուրբաթ օրերէ) 1
)2 15 Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բաշչապահճէ Պէյգօզ Պէյլիքտաղէ (ուրբաթ օրերը Բ. Բաշչամահալլէ) 21
3 45 Ուղղակի Գանտիլլի 18
9 25 Գապաթաշ Պէշիկթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի (Գավագներ գացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 23
10 15 Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բիֆամթբաշա Բաշչապահճէ Պէյգօզ Թարապիա Մէզարպուրնու Գավագներ 18
10 40 Պէշիկթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Բ. Հիսար (Գանտիլլի նաւամատոյցը Պէյգօզի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 34
11 10 Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բ. Բաշչամահալլէ Բաշչապահճէի Պէյգօզ 23
11 40 Գապաթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ 22

Ամեն ուրբաթ շոգենաւ մը կամուրջէն ժամը 4ին մեկնելով Իւսկիւտար Գուզկունճ. Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բ. Բաշչամահալլէ Բաշչապահճէ Պէյգօզ Թարապիա Պէյլիքտաղէ պիտի հանդիպի և անտի ժամը 5.45ին մեկնելով և յիշեալ նաւամատոյցները հանդիպելով պիտի իջնէ ի կամուրջ։ Ամեն ուրբաթ երեկոյ ժամը 11.15ին շոգենաւ մը Եէնիմահալլէէն կամուրջ պիտի իջնէ Մէզարպուրնու Պէյլիքտաղէ Թարապիա Եէնիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Արնաւուտքէօյ Պէյլէրպէյ Օրթաքէօյ և Պէշիկթաշ հանդիպելով։

) Այս նշանը կրող շոգենաւք Սեպտեմբեր 15էն սկսեալ մէկ քառորդ վերջ պիտի մեկնին։

### ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԷՆ

| ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ | | ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ | |
|---|---|---|---|
| | 6 15 | | 7 — |
| | 7 — | | 8 15 |
| 12 15 | 8 10 Պէշիք | 12 | 9 — Պէշիք |
| 1 — | 9 — | 12 45 | 9 35 |
| 1 30 | 9 35 Պէշիք | 1 20 | 10 5 Պէշիք |
| 2 — | 9 55 | 1 50 | |
| 2 30 | 10 25 | 2 20 | 10 35 |
| 3 — | 10 50 | 2 50 | |
| 3 30 | 11 15 | 3 20 | 11 — |
| 4 15 | 11 40 | 3 55 Պէշիք | 11 25 |
| 4 45 Պէշիք | | 4 30 | 11 50 |
| 5 30 | 12 5 | 5 15 | |
| | | 6 Պէշիք | 12 5 Գզկնճ* |

(* Այս շոգենաւն Հրէից տօներուն և ուրբաթ ու կիրակի չպիտի երթևեկէ)

### ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

3 30 Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 30 Հարէմէն Սալաճագ
11 Հարէմէն »
3 15 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 15 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ
10 45 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ

### ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իւսկիւտարէն Գապաթաշ
4 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
5 30 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 15 Գապաթաշէն Իւսկիւտար